

Република Србија
УПРАВНИ СУД

Билтен праксе Европског суда за људска права и Суда правде Европске уније у материји азила за период: 01.01.2023. – 30.06.2023.

Уводник

Управна материја азила и привремене заштите само је једна од преко 150 материја у којима се судска заштита остварује у управном спору. Међутим, Управни суд Републике Србије је свестан велике улоге ове материје у заштити људских права и обавеза преузетих међународним уговорима. Такође, ступањем на снагу важећег Закона о азилу и привременој заштити установљен је законодавни оквир у који су инкорпориране правне тековине међународног права, а његова примена је од нарочитог утицаја и у поступку придруживања ЕУ.

Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице (УНХЦР), који је једна од кључних светских хуманитарних агенција, са примарним циљевима заштите права избеглица и обезбеђивања права на избеглички статус, добровољан повратак, локалну интеграцију или трајно насељење у некој од трећих земаља, које спроводи у сарадњи са владама земаља чланица Уједињених нација широм света, препознао је несумњив велики значај управног судства у овој области у јачању институционалних оквира. Сарадња у изради Билтена праксе Европског суда за људска права и Суда правде Европске уније у материји азила, ангажовањем уважених професорки Правног факултета Универзитета у Београду, од нарочитог је значаја за унапређење ефикасности и квалитета судске заштите у управном спору, у овој управног материји.

**Председник Управног суда
судија Радојка Маринковић**

Пракса Европског суда за људска права

Члан 2 (право на живот) и члан 3 (забрана тортуре)

1. Назив случаја: *Alhowais* против Мађарске

Ознака предмета: 59435/17

Датум доношења пресуде: 2. фебруар 2023.

Чињенице случаја: Сиријски држављанин, рођен 1996. године, прешао је 1. јуна 2016. године из Србије у Мађарску речним путем, на чамцу, заједно са братом, рођаком, још једним сиријским држављанином и породицом из Ирака. Чамцем је управљао кријумчар чији идентитет није утврђен. Чамац није могао да стигне до обале због густе трске, па су путници били принуђени да се искрцају. Тада су их приметили мађарски полицајци, који су стајали неколико стотина метара даље и који су од њих тражили да се врате у Србију. То су чинили користећи псе и сузавац, а гађали су их и каменицама. Подносилац представке и његов брат донели су одлуку да отпливају назад до Србије. Мађарске власти су послале спасилачку екипу, која је спасила чланове ирачке породице, али брату подносиоца представке није било спаса и он се удавио. Након што је случај пријављен српским властима које су испитивале подносиоца представке, мађарске власти су о овоме обавештене и покренуле су истрагу о инциденту. Међутим, истрага је обустављена јер се околности случаја нису могле неспорно утврдити.

Став ЕСЉП: Суд је заједнички разматрао члан 2. и 3. Европске конвенције, у светлу принципа који из њих произлазе, а на начин да њихово тумачење пружа практичну и делотворну заштиту. Европски суд је пронашао да је дошло до повреде процедуралног аспекта чланова 2. и 3. Европске конвенције (пар. 94), узимајући у обзир следеће: да су мађарске власти имале детаљне информације о инциденту како од српских власти, тако и из изјава самих миграната; да је постојала обавеза да се без одлагања процени кредибилитет изјава; да је постојала обавеза да се истражи да ли су мађарски полицајци пропустили да предузму мере које су биле неопходне и довољне да би се спречио ризик по живот брата подносиоца представке; истрага је била ограничена на испитивање злостављања односно употребе силе, а не и аката који су могли да угрозе живот; није се поставило питање постојања недостатака у самом систему невезано од индивидуалне одговорности. Суд је закључио да начин на који мађарски правосудни систем функционише није обезбедио пуну

одговорност државних службеника у вођењу контроле граничне операције.

Суд је испитивао и повреду супстантивног дела члана 2. Европске конвенције јер је подносилац представке тврдио да је постојала веза између смрти његовог брата и поступања мађарских полицајаца. Суд је овде пошао од принципа да када се догађај десио у потпуности или већим делом уз знање власти, као када дође до смрти лица које се налази у притвору, доказивање лежи на властима да пруже задовољавајуће и убедљиво објашњење о узроцима смрти лица (пар. 107). Суд је пронашао повреду јер су власти пропустиле да делују брзо и одлучујуће, како би предузеле мере које се разумно могу очекивати ради заштите живота брата подносиоца представке.

Суд није пронашао супстантивну повреду члана 3. Европске конвенције, јер није могао утврдити "изван разумне сумње" да су полицајци употребљавали силу.

Образложење: Суд је узео у обзир да је у Мађарској покренута истрага, али да је она била ограничена по свом домашају, јер је фокус био на томе да ли су мађарски полицајци бацали камење, користили псе и употребљавали спреј, али не и на остале елементе акције и нису предузели процену постојања одговорности државе да заштити право на живот. Такође, узето је у обзир и да је истрага обустављена у недостатку доказа који су добијени у усменом сведочењу полицајаца и контрадикцијама о фактичкој ситуацији садржаним у изјавама мигранта. Међутим, мајка и супруга ирачке породице није саслушана, а власти се нису потрудиле да лоцирају друге мигранте, нити да разреше фактичке нелогичности и контрадикције. Штавише, мађарске власти нису идентификовале ни полицијске службенике који су били присутни када се догодио инцидент, па од њих изјаве нису ни узете.

Код супстантивне повреде члана 2. Европске конвенције, Европски суд за људска права је пронашао да је код оцене позитивних обавеза државе, Суд прво утврдио да је Мађарска имала довољно знања да процени опасност од преласка реке и да организује спасилачке операције на време, али то није учинила на организован начин и пратећи оперативни план. Тако власти нису учиниле све што је било у њиховој моћи, а што се разумно може очекивати да би се избегао стваран и иманентан ризик по живот. Такође, власти нису учиниле ни све што је у њиховој моћи да спасу живот брата подносиоца представке, након што су примиле информације о инциденту.

Линк: [Alhowais v. Hungary](#)

Члан 3 (забрана тортуре)

2. Назив случаја: V.Y. против Грчке

Ознака предмета: 60990/14

Датум доношења пресуде: 26. јануар 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке, рођен 1987. године, турски је држављанин који је присилно удаљен из Грчке у Турску, упркос вишеструком покушају да поднесе захтев за азил. Његова верзија догађаја се разликује у односу на верзију коју су изнеле власти. Тврдио је да је напустио Турску услед прогона због политичког мишљења јер је више пута хапшен и изложен тортури у виду сломљеног носа и колена и ожиљака по телу. Он је неидентификованог датума ушао у Грчку. Власти су добиле Интерпол-ов налог за његовим хапшењем, који су издале турске власти јер је члан левичарске терористичке организације, осуђен на затворску казну у трајању од преко 20 година. Он је наводно 30. маја 2013. године нападнут од стране неколико мушкараца у цивилу који су га имобилисали и гурнули у непрописно паркиран ауто, који је кренуо великом брзином праћен возилом грчке полиције. Од Атине до границе ништа није видео јер су му очи биле покривене, неколико пута је претучен, а није имао приступ тоалету, води и храни. Након што је три пута променио возило, нашао се поново у Турској и то тако што је избеген из аутомобила. Наводни очевидац отмице је био таксиста који је пратио возило и пријавио инцидент полицији. Одбачена је кривична пријава подносиоца представке, а држава је негирала цео догађај.

Став ЕСЉП: Суд је нагласио да се у случајевима у којима постоје различите верзије догађаја, суочава са потешкоћама као и сваки првостепени суд, када треба утврдити околности случаја. Тада се усвајају закључци поткрепљени слободном оценом свих доказа. Доказ може бити резултат низа непобитних, довољно озбиљних, прецизних и подударних индиција или претпоставки (пара 78).

Суд се бавио процедуралним и супстантивним аспектом члана 3. Европске конвенције. Што се тиче процедуралног дела, Суд је пронашао да су грчке власти имале обавезу да спроведу делотворну истрагу и да испитају ко је од полицајаца учествовао у отмици подносиоца представке, а очевидац догађаја је испитан тек након 8 месеци, што је довело до повреде процедуралног аспекта члана 3. Европске конвенције. Што се тиче супстантивног дела члана 3, а који се односи на само удаљење лица и нехуман и понижавајући третман којем је изложен, Суд је узео у обзир да грчке власти нису потврдиле

присуство подносиоца представке на њиховој територији пре наводне отмице, сведок није могао да сведочи да ли је особа у ауту била подносилац представке, тако да се није могао пронаћи конкретан доказ да је био присутан, како би се терет доказивања пребацио на државу. Другим речима, није утврђена супстантивна повреда члана 3. Европске конвенције.

Образложење: Суд је код процене процедуралног аспекта члана 3 узео у обзир да постоје фактори који могу угрозити независну и темељну природу истраге: архивирање досијеа и његово стављање у архиву „непознатих аутора“; није истражено ко су особе које су наводно умешане и да ли су полиција или други државни агенти били на дужности у возилу; очевици су касно сведочили. Ово је било довољно да се закључи да истрага није била ефикасна.

Када се ради о материјалном аспекту члана 3. Европске конвенције, Суд је нагласио да када подносилац представке даје детаљан, конкретан и сагласан приказ догађаја, узео се да постоје докази у корист ове верзије догађаја, посебно када постоје поткрепљујући докази (пар. 79). Како је Влада одлучно негирала било какву умешаност државних службеника у догађаје, Суд је пошао од доказа, а то је да је једна особа смештена у возило које припада грчким властима. С друге стране, нема захтева за азил подносиоца представке, који би могао да поткрепи неке његове тврдње. Такође, ниједан грчки државни орган није потврдио његово присуство на територији Грчке пре наводне отмице. Очевидац исто није познавао подносиоца представке и није у могућности да га идентификује. Тако Суд закључује да не постоје конкретни и подударни докази у погледу његовог присуства на територији Грчке.

Линк: [V. Y. v. Greece](#)

4. Назив случаја: А.Д. против Грчке

Ознака предмета: 55363/19

Датум доношења пресуде: 4. април 2023.

Чињенице случаја: Подносиатељка представке је трудна држављанка Гане, која је 16. августа 2019. године смештена у Центар за идентификацију и пријем на грчком острву Самос. Овде је боравила око два и по месеца. Она се жалила на услове живота током боравка у Центру. Тврдила је да је стигла на острво Самос у шестом месецу трудноће, са медицинском документацијом у којој је стајало да је раније имала побачаје. Смештена је у шатору изван просторија центра и није имала приступ адекватном тоалету. Када је у септембру њен

шатор уништен, пребачена је у други који је имао приступ несигурним хигијенским просторијама. Бојала се за своју безбедност, посебно након протеста и ватре која је избила у октобру. Због свега наведеног је 23. октобра тражила од Европског суда да изда привремену меру, која је усвојена, тако да је 4. новембра примљена у болницу и убрзо се породила. Њене потребе за смештајем су задовољене тек након што се породила.

Став ЕСЉП: Да би се применио члан 3. Европске конвенције, третман којем је лице изложено мора бити такав да досегне минималан ниво суровости. Његова процена је релативна и зависи од свих околности случаја, односно од трајања поступка, његових физичких и менталних ефеката, а у неким ситуацијама и од пола, узраста и здравља лица у питању (пар. 31). У конкретном случају, Суд је узео у обзир да је подносиатеља представке била у узнапредовалој трудноћи када је смештена у центар, због чега јој је била потребна специјализована брига, да је ту боравила око два и по месеца, као и да је ситуација у центру описана као "борба за опстанак". Због пренатрпаности и недостатка услуга, она је изложена третману који је супротан члану 3. Европске конвенције.

Образложење: Европски суд се огласио надлежним у овом предмету, упркос чињеници да се подносиатеља представке није обратила писаним путем ни властима у центру, нити домаћим судовима. Суд је у овом предмету нагласио да се правило о исцрпљивању унутрашњих правних лекова мора бити примењена са дозом флексибилности и без претераног формализма. Интервенијенти у поступку су били УНХЦР и Међународна одбрана за децу - Холандија (*Defence for Children International - Netherlands*), који су навели да је Центар константно окарактерисан као пренатрпан, са неадекватним услугама у односу на склониште, медицинску подршку, хигијену и санитарије. Узети су у обзир и извештај Комесара за људска права Савета Европе, Парламентарне скупштине Савета Европе, као и Грчке националне комисије за људска права.

Линк: [A.D. v. Greece](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 5 (слобода и безбедност личности)

5. Назив случаја: J. A. други против Италије

Ознака предмета: 21329/18

Датум доношења пресуде: 30. март 2023.

Чињенице случаја: Подносиоци представке су четири држављана Туниса, који су 15. октобра 2017. године напустили земљу порекла на импровизованим пловилима како би стигли до већег чамца на којем је било око стотину миграната. После неколико сати пловидбе и хитног случаја на мору, спасио их је италијански брод који их је одвезао на острво Лампедуза. Тамо су подвргнути лекарском прегледу и неки од њих су добили летак са општим информацијама о малолетницима без пратње и процедурама за азил, али нису могли у потпуности да разумеју садржај наведених докумената. Потом су прошли процедуру идентификације. Ту су провели десет дана тврдећи да нису могли да напусте центар нити контактирају власти, те да су били смештени у нехуманим и понижавајућим условима живота. Ову услови су документовани фотографијама и у неколико извештаја. Након тога, 26. октобра 2017. године подносиоци представке су заједно са још 40 других миграната одвезени на аеродром Лампедуза, где су замољени да потпишу нека документа која нису разумели, а за које су накнадно сазнали да су наредбе о одбијању уласка. Подносиоци представке су претресени, зглобови су им били причвршћени чичак тракама, а мобилни телефони су им одузети. Авионом су пребачени у Палермо, а траке су скинуте током тог лета и поново стављене на аеродрому у Палерму. Истог дана насилно су удаљени са територије Италије и пребачени авионом у Тунис.

Став ЕСЉП: Европски суд је утврдио повреду члана 3. Европске конвенције због тешких материјалних услова и поновио да потешкоће које настају због великог прилива миграната (посебно у државама које се налазе на екстерним границама ЕУ), не могу бити извињавајућег карактера тако да држава крши своје обавезе које произлазе из члана 3. Европске конвенције (пар. 65).

Када се процењује примена члана 5. Европске конвенције, увек се узима у обзир конкретна ситуација сваког лица, као што су тип, дужина, ефекат и начин имплементације конкретне мере (пар. 71). Овде је немогућност миграната да законито напусте затворену област јасно довела до лишења слободе, имајући у виду и дужину боравка подносилаца представке у кризном центру који није био законски дефинисан и да сам центар није био признат као центар за притворене странце. Подносиоци представке нису били информисани о правним разлозима за лишење слободе, нити им је дата могућност да оспоре *de facto* притварање. Све ово је довело до кршења члана 5. Европске конвенције.

Коначно, у овом предмету је дошло и до колективног протеривања јер наредбе о удаљењу нису биле индивидуализоване, чиме је прекршен члан 4. Протокола бр. 4 уз Европску конвенцију.

Образложење: Суд се приликом процене повреде члана 3. Европске конвенције у великој мери ослонио на релевантне извештаје међународних и домаћих тела која су идентификовала извесне проблеме у смештају у центру на Лампедузи, попут прљавштине и нехигијене, недостатка простора и пренатрпаности соба, мањка кревета и сл. Узето је у обзир и време проведено у оваквим условима.

Суд је код процене члана 5. Европске конвенције узео у обзир да није законито држати мигранте у центру без могућности изласка, али да су италијанске власти то образлагале чињеницом да је Лампедуза туристичко место и да би излазак миграната могао створити проблеме, као и да постоји могућност изласка кроз отвор на решеткама. Код процене лишења слободе, Суд је пошао од тога да је након чувеног случаја *Khlaifia* и други против Италије, Лампедуза проглашена за центар за идентификацију и удаљење, али да није довољно да постоји само законитост мере, већ да она не сме бити арбитрарна и да мора бити неопходна. Другим речима, притварање мора бити спроведено у доброј вери и блиско повезано са циљем превенције недозвољеног уласка странца на територију друге земље. Такође, место и услови притвора морају бити адекватни и разумни јер треба узети у обзир да се ради о странцу који је често због страха од прогона незаконито ушао на територију друге државе.

Када се ради о колективном протеривању, Суд инсистира да свака одлука мора бити базирана на разумном и објективном испитивању сваког појединачног случаја. Члан 4. Четвртог протокола не гарантује увек право на индивидуални интервју, али подразумева да сваки странац има право на стварну и делотворну прилику да пружи аргументе и да они буду испитани од стране државе. У конкретном случају није било интервјуа, текст наредбе је био стандардизован и ни на који начин није испитана лична околност подносилаца представке.

Линк: [J.A. and Others v. Italy](#)

6. Назив случаја: Н.М. против Белгије

Ознака предмета: 43966/19

Датум доношења пресуде: 18. април 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је држављанин Алжира који је 31 месец боравио у центру за странце затвореног типа, док је чекао на удаљење из Белгије на основу ризика по јавни поредак и националну безбедност. У центар је смештен 26. септембра 2017. године. Одмах је класификован као "опасан", због чега је имао ограничен контакт са другим притвореницима. У предмету се поставило питање преиспитивања законитости ове мере, као и услова притварања којима је лице било изложено.

Став ЕСЉП: У процени циља и законитости притварања, Европски суд је пронашао да су власти упорно тражиле удаљење подносиоца представке из разлога јавног поретка и безбедности, као и да је лишење слободе било законито. Суд је узео у обзир и дужину притвора, али је нагласио да је Белгија поступала са дужном пажњом током процедуре удаљења, као и да је поступак азила било сложен. Тако члан 5. став 1 ф) Европске конвенције није био повређен. Није било ни повреде члана 5. став 4 Европске конвенције јер су власти систематски проверавале да је притвор био усмерен на протеривање лица, а утврђена је претња коју је подносилац представке представљао по јавни поредак Белгије. Такође, ниједном судском одлуком није констатовано да је притвор био незаконит. Коначно, то што је лице било у делимичној изолацији не представља повреду члана 3. Европске конвенције јер је притвор процењен на основу његовог порекла и понашања. Утврђено је да је имао радикалне ставове и контакте са особама повезаним са тероризмом и класификован је као терористичка и екстремистичка претња. Поред тога, Суд је узео у обзир да је подносилац представке показао антисоцијално понашање и да је ангажован у регрутовању других становника, док је истакао да делимична изолација није негативно утицала на здравље подносиоца представке.

Образложење: Када се ради о законитости притварања, Европски суд је према устаљеној судској пракси нагласио да постизање овлашћеног циља и поштовање правних лекова није довољно: члан 5. став 1. Конвенције даље захтева да се притвор усклади са општим циљем члана 5, а то је да се заштитити право на слободу и осигура да појединац не буде произвољно лишен слободе. На основу члана 5. став 1 ф), Суд је сматрао да, како не би био оптужен за арбитрарност, спровођење мере притвора мора бити извршено у доброј вери, мора бити уско повезано са одобреном сврхом, местом и услови притвора морају бити одговарајући, док трајање притвора не сме да прелази разумно време неопходно за постизање циља којем се тежи (пар. 107). Суд се бавио и неопходношћу мере и приметио је да се ситуација подносиоца представке није могла поредити са ситуацијом других подносилаца захтева за азил који су били посебно рањиви и у погледу

којих је Суд нагласио потребу да се размотри алтернатива притвору (пар. 110).

Када се ради о члану 5. став 4 Европске конвенције, Суд је нагласио да свако лице које је ухапшено или притворено има право да тражи од суда да испита да ли су испуњени процесни и материјални услови неопходни за „законитост.“ Потребна судска ревизија претпоставља да судија може посебно да провери да ли је притвор законит по домаћем закону, да ли је у складу са општим принципима садржаним у Конвенцији и да поштује сврху члана 5 став 1 ф) (пар. 129).

Коначно, код процене услова притвора, Суд наглашава да самица сама по себи не представља повреду члана 3. Европске конвенције. Иако је продужена забрана контакта са другима непожељна, да ли таква мера потпада под члан 3. зависи од конкретних околности, тежине мере, њеног трајања, циља кривичног гоњења и њених ефеката на дотичну особу. Забрана контакта са другим притвореницима из разлога безбедности, дисциплине или заштите сама по себи не представља нехумано поступање или кажњавање. С друге стране, Суд је нагласио да потпуна сензорна изолација, заједно са потпуном друштвеном изолацијом, може уништити личност и представљати облик нехуманог поступања који се не може оправдати безбедносним захтевима или било којим другим разлогом (пар. 143).

Линк: [N.M. v. Belgium](#)

7. Назив случаја: А.С. и М. С. против Француске

Ознака предмета: 4289/21

Датум доношења пресуде: 4. мај 2023.

Чињенице случаја: Два подносиоца представке су мајка и њена седмомесечна беба које су се налазиле у притвору пре удаљења са територије Француске, а у циљу њиховог трансфера у Шпанију. Они су смештени у притворски центар на 48 сати, који су потом домаћи судови продужили за 28 дана. Међутим, власти су пустиле подносиоце представке за девет дана. Иначе, центар је овлашћен да прима породице, али су лица изложена озбиљној буци због емитовања саопштења преко звучника, док је спољно двориште одвојено од стамбеног простора посвећеног породицама само обичном оградом, чиме је омогућено да се види све што се дешава код осталих притвореника.

Став ЕСЉП: Европски суд је пронашао повреду члана 3. Европске конвенције јер је беба подвргнута третману који је премашио праг

озбиљности који се тражи за овај члан, узимајући у обзир узраст подносиоца представке, услове у притворском центру и трајање његовог притвора. Имајући у виду нераскидиву везу између мајке и бебе и њихових међусобних емоција, Суд је сматрао да је Француска такође прекршила члан 3. Европске конвенције и у односу на мајку.

Суд је пронашао и кршење члана 5. став 1. и став 4. Европске конвенције. Суд је признао да су власти у својој првобитној одлуци о притвору узеле у обзир мање рестриктивне мере, али оне нису у довољној мери провериле да ли је продужење притвора адекватна мера и да ли је доступна нека мање рестриктивна мера. Штавише, Суд је сматрао да су домаћи судови дужни да обезбеде законитост притвора, а у конкретном случају беба није имала користи од преиспитивања законитости продуженог притвора.

Образложење: Када се ради о примени члана 3. Европске конвенције у односу на одређивање административног притвора малолетника, Суд процењује постојање повреде узимајући у обзир три фактора: старост малолетника, подобност или неусловност просторија у погледу обезбеђења специфичних потреба и трајање притвора (пар. 37). Иако је беба била у пратњи мајке током притвора, ова околност не ослобађа власт обавезе да заштите малолетника и предузму позитивне обавезе које произлазе из члана 3. Европске конвенције. Посебно се наглашава да је ситуација посебне угрожености малолетног детета одлучујућа и преовлађује над статусом илегалног боравка његовог родитеља (пар. 38). Суд посебно примећује да чак и ако су националне власти предузеле све потребне кораке да спроведу меру трансфера што је брже могуће и на тај начин ограниче трајање притвора, апсолутно право заштићено чланом 3. забрањује држање малолетног лица у пратњи под наведеним условима у притвору на време чије је прекомерно трајање допринело прелажењу минималног прага суровости (пар. 42).

Када се ради о одређењу притвора и примени члана, Суд полази од тога да смештај и накнадни наставак притвора малолетног детета у пратњи родитеља само је у складу са захтевима члана 5 став 1 (ф) под условом да домаћи органи утврде да су прибегли таквим мерама као последње средство, тек након што је ефикасно настојао да утврди да ли се може применити нека друга, мање интрузивна мера (пар. 51). Овде је, у контексту брзог извршења трансфера подносилаца представке у Шпанију, утврђено да више није било могуће прибегавати мерама кућног притвора које су прво спроведене, узимајући у обзир ризик од бекства.

Коначно, код процене повреде члана 5. став 4 Европске конвенције у погледу првобитног смештаја, а затим и продужења административног

притвора малолетне деце која су у пратњи родитеља, Суд проверава да ли су домаћи судови ефикасно узели у обзир присуство малолетне деце и да ли су ефикасно испитали да ли је могуће прибећи алтернативној мери њиховом смештају, а затим задржавању у притвору (пар. 63). У конкретном случају, судије су узеле у обзир присуство малолетног детета код притварања, али код преиспитивања продужења притвора ова чињеница није узета у обзир у довољној мери и да ли је могуће изрежи неку мање рестриктивну меру. Овај недостатак ефикасне провере услова који се тичу и законитости мере притвора према домаћем закону и принципа законитости у смислу Конвенције посебно се приписују домаћим судовима, који су били одговорни да ефикасно обезбеде законитост притвора (пар. 66).

Линк: [A.C. and M.C. v. France](#)

8. Назив случаја: А. М. и други против Француске

Ознака предмета: 7534/20

Датум доношења пресуде: 4. мај 2023.

Чињенице случаја: Подносиоци представке су држављани Анголе, мајка и троје деце узраста 8 месеци, 6 и 13 година. Мајка је ушла у Француску 16. маја 2019. године у пратњи двоје деце, док је њен најмлађи син рођен два дана касније. Они су провели у административном притвору десет дана у два различита центра, а у циљу њиховог трансфера из Француске у Португал на основу Даблин III уредбе. Перфект је декретом одредио да буде у административном притвору 45 дана у циљу организовања трансфера. Она је одбила да се укрца на авион за Португал, због чега је из једног пребачена у други центар. Породица је пуштена на слободу 6. фебруара 2020. након што је Европски суд издао привремену меру услед чега им је укинут административни притвор.

Став ЕСЉП: Европски суд је сматрао да је у овом предмету дошло до повреде члана 3. Европске конвенције и то како у односу на мајку, тако и у односу на децу. Суд је посебно нагласио да је ситуација посебне угрожености деце одлучујућа и да преовладава над статусом странца родитеља који незаконито борави на одређеној територији (пар. 9).

Суд је утврдио и повреду члана 5. став 1 Европске Конвенције у односу на децу јер француске власти нису испитале да ли је притварање анголске породице била крајња мера, односно да ли је постојала нека мера којом се мање задире у слободу (пар. 19). Тиме је дошло и до

повреде члана 5. став 4 јер домаћи судови нису испитали законитост ове мере.

Образложење: Када се ради о анализи члана 3, Суд је опет пошао од испитивања да ли је третман досегао минималан ниво суровости да би могао да се примени члан 3. Суд је сматрао да је то могуће, водећи рачуна о узрасту деце, условима притвора и трајању притвора. Код анализе узраста, Суд је нарочито узео у обзир да је треће дете имало свега шест месеци. Што се услова притвора тиче, у једном центру није било проблема, док су у другом притвореници били изложени прекомерној буци услед најава из центра које се емитују преко звучника и близине писте аеродрома Париз-Шарл де Гол; део стамбеног простора за породице је од других притвореника био одвојен једноставном оградом; а породица није имала приступ делу за чување и играње. Међутим, Суд је посебну тежину дао испитивању дужине трајања административног притвора које нужно има штетног утицаја на психичко стање детета. Суд је подсетио да понашање родитеља, односно одбијање мајке да се укрца, није одлучујуће у погледу тога да ли је забрањени праг озбиљности пређен у односу на малолетну децу (пар. 15).

Када се ради о лишењу слободе, треба нагласити да се мигранти најчешће подвргавају административном лишењу слободе. Иако нема међународне дефиниције овог појма, он може бити одређен као лишавање слободе које је *de jure* или *de facto* одредила извршна власт и које се налази под њеном искључивом ингеренцијом, чак и када је касније могућа судска контрола такве одлуке. Разматрајући ово питање, Суд је узео у обзир да се из налога о притвору не наслућује да су органи настојали да утврде да ли је, с обзиром на присуство троје малолетне деце, нека мање рестриктивна мера могућа. Само је узето у обзир да више није могуће прибећи мерама кућног притвора с обзиром на ризик од бекства који се уочен у изјави мајке да одбија да спроведе поступак трансфера, иако је мере кућног притвора поштовала. Из овога је произашло и да су судије недовољно узеле у обзир чињеницу да се ради о троје малолетне деце и да нису узеле у обзир најбољи интерес детета у конкретном случају.

Линк: [A.M. and others v. France](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 13 (право на делотворан правни лек)

9. Назив случаја: Х.А. и други против Грчке

Ознака предмета: 4892/18, 4920/18

Датум доношења пресуде: 13. јун 2023.

Чињенице случаја: Подносиоци представке су 67 миграната који су прво смештени у центру Морија на острву Лезбос у Грчкој. Међу њима су држављани Сирије, Ирака, Авганистана, Судана, Египта, Еритреје и Гане, а жалили су се на услове живота. У односу на 43 лица уклоњен поступак је окончан јер нису ступили у контакт са својим адвокатима. Што се услова тиче, указивали су на то да је центар окружен бодљикавом жицом, да су пре регистрације чекали у некој врсти "кавеза" на отвореном где је у простору од 40 м² било смештено око стотину људи. Добијали су сендвич и флашу воде дневно и спавали на поду без ћебета. Постојао је само један тоалет који је одавао заразни мирис и није било туша. Хигијена у целом центру је била лоша - смрад, измет разбацан по земљи, опор дим од пластичних боца које су мигранти спаљивали ради кувања и грејања. Земља је била блатњава и поплављена због кише и цурења из тоалетних цеви. Постојао је ограничен број тоалета и тушева, а текућа вода је била доступна 30 до 40 минута дневно. Храна је била ужасна и недовољно кувана. Делила се два пута дневно. Подносиоци представке тврде да су морали да стоје у реду између два и три сата да би је добили. Тврде да нису имали приступ медицинским услугама. Становници су живели у летњим шаторима од 40 м², које је обезбедио УНХЦР, а који нису пружали заштиту по лошем времену. Терали су их да кувају и спавају на поду или на дрвеним палетама испод којих је текла кишница. Да би имали струју и грејање, у шаторе су морали да прикључе незаштићене каблове. Двоје подносилаца представке се жале и на чињеницу да не могу да се споје са члановима своје породице у Немачкој због значајних кашњења са регистрацијом у поступку азила у Грчкој. Они су изјавили намеру да траже азил у Грчкој 26. октобра 2017, регистровани су 20. децембра исте године, а ограничење да напусте острво им је укинута 3. јануара 2018. године. Њима је у Немачкој одбијен захтев за спајање са породицама јер су немачке власти довеле у сумњу њихове породичне везе.

Став ЕСЉП: Разматрајући овај предмет, Суд је пронашао да су подносиоци представке изложени кршењу члана 3. Европске конвенције јер су били изложени нехуманим и деградирајућим условима у виду пренатрпаности просторија и акутном недостатку основних потрепштина (пар. 45). Имајући у виду да подносиоци представке нису имали на располагању делотворан правни лек, дошло је и до кршења члана 13. Европске конвенције.

Образложење: Суд се, разматрајући овај предмет, ослонио не само на тврдње подносилаца представке и на изјаве државе којим су поједини

наводи оспоравани, већ и на бројне изворе попут Специјалног известиоца УН за права миграната, извештаје Европског комитета за спречавање мучења, као и налазе Комесара за људска права Савета Европе. Ови извори су описали услове у центру као критичне; услови заточења у логору Морија били су посебно лоши и неприкладни за смештај људи на неколико дана, а камоли недеља, недостајало је личног простора и санитарних и хигијенских услова.

Линк: [H.A. and others v. Greece](#)

Видети и:

Назив случаја: Х. А. и други против Грчке

Ознака предмета: 4892/18, 4920/18

Датум доношења пресуде: 13. јун 2023.

Линк: [H. A. and Others v. Greece](#)

Члан 5 (слобода и безбедност личности)

10. Назив случаја: Р.М. и други против Пољске

Ознака предмета: 11247/18

Датум доношења пресуде: 9. фебруар 2023.

Чињенице случаја: Подносиоци представке су мајка и њено троје деце, који су били притворени неколико месеци у затвореном центру за странце чекајући на депортацију у Русију, почев од 6. септембра 2017. године. Жалбе које су подносиоци представке уложили на одлуке о продужењу боравка у притворском центру су одбијене, као и њихов захтев за пуштање на слободу. У релевантним одлукама, национални судови су закључили, између осталог, да је психосоматско стање другог подносиоца представке било у складу са његовом медицинском и психолошком негом у затвореном центру. У фебруару 2021. шеф Имиграционе канцеларије је подносиоцима захтева одобрио боравишну дозволу. Одлука да се подносиоци представке ставе у притвор донета је након узастопних захтева граничне полиције, а да им ти захтеви нису достављени. Центар за странце у коме су подносиоци представке држани је овлашћен да прима породице са малом децом. Деца су учествовала у спортским и слободним активностима које је нудио притворски центар, а други подносилац представке је похађао наставу на нивоу који је био еквивалентан настави одржаној у основној школи.

Подносиоци представке су се жалили да је притвор деце био у супротности са чланом 3. Конвенције, имајући у виду његово трајање, узраст деце, присуство одређених фактора за које су сматрали да изазивају анксиозност (као нпр. надзор од стране униформисаног особља, ограничења слободе кретања и излагање буци изазваним радовима на реновирању који су тада били у току у притворском центру) и психосоматским симптомима од којих је патио други подносилац представке. Позивали су се и на повреду члана 5. став 1. (ф) и 4. Конвенције јер је притвор деце био произвољан, а узастопни захтеви за њихово смештање и задржавање у притворском центру које је формулисала гранична полиција нису им били саопштени.

Став ЕСЉП: Поједине наводе из представке Европски суд је одбацио. Међутим, у односу на дете са психосоматским проблемима, Суд је узео у разматрање наводе везане за повреду члана 3. Европске конвенције и утврдио је да нема кршења јер је дете било у пратњи породице и његово здравље су надгледали здравствени радници, а судије преиспитивале у својим одлукама. Ипак, Суд је узео у обзир чињеницу да и поред тога што су услови у центру били пристојни, власти нису уопште узеле у разматрање постојање мање интрузивних мера јер се радило о лишењу слободе које је трајало око 7 месеци, чиме је дошло до кршења члана 5. став 1 Европске конвенције. Такође, подносиоцима представке није дато објашњење о правном основу и разлозима за лишење слободе, што би им омогућило да их оспоре пред судом. Због тога је дошло до повреде члана 5. став 1 у односу на децу и повреде члана 5. став 4 у односу на све подносиоце представке.

Образложење: Код разматрања повреде члана 3. Европске конвенције, Европски суд је пошао од тога да се подносиоци представке нису жалили на материјалне услове пријема у затвореном центру, већ и да наводе да су њихови услови били прилагођени прихвату породица. Штавише, услови живота у затвореном центру у Кетрину били су предмет позитивне оцене једне од главних пољских невладиних организација. Суд је нагласио да су принципи који се примењују на третман лица у имигрантском притвору детаљно изложени у предмету *Khlaifia* и други против Италије ([BB], бр. 16483/12, 2016, ставови 158-167), а они који се тичу притвора малолетника у случају Р.Р. и други против Мађарске (бр. 36037/17, 2021, пар. 49).

Европски суд је код разматрања повреде члана 5. став 1. (ф) Конвенције нагласио да се не захтева да притвор особе против које је у току поступак депортације сматра разумно неопходним у односу на подносиатељку поднеска. Када се ради о деци, Суд наглашава да нема довољно доказа да би се уверио да су национални органи заиста размотрили да ли је притвор деце подносилаца представке у периоду

од приближно седам месеци представљао крајње решење за које ниједна алтернативна мера не може бити замена, или да су они предузели неопходне кораке да ограниче трајање заточеништва деце подносилаца представке на стриктан минимум (пар. 28). Штавише, ниједан од захтева граничне полиције да се подносиоци представке сместе и задрже у притворском центру није саопштен подносиоцима представке, нити им је објашњен правни основ и правне и чињеничне разлоге за лишење слободе.

Линк: [R.M. and Others v. Poland](#)

11. Назив случаја: *Dshijri* против Мађарске

Ознака предмета: 21325/16

Датум доношења пресуде: 23. фебруар 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је 25. септембра 2015. године прешао Мађарску границу из Украјине и започео процедуру за азил. Добио је боравишну дозволу из хуманитарних разлога током поступка, али је био у притвору четири месеца (до 23. децембра) из разлога што његов идентитет и држављанство нису били утврђени, а што је могло угрозити поступак азила и довести до његовог бекства. Мање рестриктивне мере су разматране, али је утврђено да нису примењиве јер подносилац представке није имао везе са Мађарском, нити средстава за издржавање. Иако је дао изјаву о свом идентитету, његов притвор је продужен све док није добио супсидијарну заштиту.

Став ЕСЉП: Европски суд је разматрајући повреду члана 5. став 1 Европске конвенције пошао од тога да је подносилац представке имао боравишну дозволу током целог поступка, те се не може прихватити да је притвор био намењен спречавању неовлашћеног улазак у земљу и да је имао оправдање. Суд је одбацио позивање Владе на чињеницу да је подносилац представке напустио Мађарску након пуштања на слободу и давања супсидијарне заштите (пар. 14).

Образложење: Суд није прихватио аргумент Владе да је у овом предмету примењив члан 5. став 1 ф) јер до лишења слободе није дошло због спречавања незаконитог уласка подносиоца представке, имајући у виду да је он добио боравишну дозволу. Зато се бавио чланом 5. став 1 б), односно лишењем слободе ради обезбеђења испуњења било које обавезе која је прописана законом и утврдио је да је подносилац представке сарађивао са мађарским властима. Такође, ни разлог за продужење притвора ради разјашњења идентитета лица није

било довољно индивидуализовано, што је све довело до кршења члана 5. став 1 Европске конвенције.

Линк: [Dshijri v. Hungary](#)

Видети и:

Назив случаја: Х.Н. против Мађарске и М.М. против Мађарске

Ознака предмета: 26250/15, 26819/15

Датум доношења пресуде: 4. мај 2023.

Линк: [H.N. v. Hungary](#); [M.M. v. Hungary](#)

Члан 8 (право на приватни и породични живот)

13. Назив случаја: З.А. против Ирске

Ознака предмета: 19632/20

Датум доношења пресуде: 9. март 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је држављанин Нигерије рођен 1994. године. У Ирску је стигао 2001. године, како би се придружио мајци и шесторо браћи и сестара, а отац му је преминуо. Прво је добио привремену боравишну дозволу у Ирској као лице које издржава његова мајка, држављанка Ирске, а касније и као самостално право. До шеснаесте године је имао дозволу за боравак. Након тога је обнова његове дозволе одбијена јер је против њега покренут кривични поступак за кривично дело сексуални напад и два кривична дела за покушај оскрнављења детета млађег од 17 година. Он је сматрао да је овим дошло до кршења члана 8. Европске конвенције. У време подношења представке је живео у Вијетнаму где је наставио каријеру као професионални фудбалер.

Став ЕСЉП: Европски суд је пронашао да је наредба за удаљење довела до повреде приватног живота подносиоца представке и усредредио се на испитивање принципа пропорционалности у конкретном случају. Узето је у обзир да је лице имало јаке везе са Ирском, које су нарушене његовим одласком у иностранство због каријере. Оптужба за сексуални деликт није могла бити сматрана за малолетничку делинквенцију, а још док је поступак трајао, учинио је неколико саобраћајних прекршаја. Коначно, Суд је подвукао да неодређено трајање наредбе за депортацијом спада под поље слободне процене државе и да овде нема повреде члана 8. Европске конвенције.

Образложење: Суд се овде ослонио на добро установљену судску праксу у вези са депортацијом миграната (Маслов против Аустрије [ВВ], бр. 1638/03, 2008, ставови 71-76; Савран против Данске [ВВ], бр. 57467/15, 2021). Из ње произлази да држава има право, сходно међународном праву и у складу са својим уговорним обавезама, да контролише улазак странаца на своју територију и њихов боравак на њој. Конвенција не гарантује право странца да уђе или да борави у одређеној земљи и, у складу са својим задатком одржавања јавног реда, државе уговорнице имају овлашћење да протерају странца осуђеног за кривична дела. Међутим, њихове одлуке у овој области морају бити у складу са законом и неопходне у демократском друштву, односно оправдане хитним друштвеним потребама и, посебно, сразмерне легитимном циљу коме се тежи (пар. 69). Суд ће узети у обзир: природу и тежину кривичног дела које је учинио подносилац представке; дужину боравка у земљи из које се протерује; време које је протекло од извршења кривичног дела и понашање подносиоца представке у том периоду; чврстину друштвених, културних и породичних веза са земљом пријема и са земљом одредишта; трајање налога за искључење.

Тежина која се придаје одговарајућим критеријумима неизбежно варира у зависности од специфичних околности сваког случаја; где је циљ „спречавање нереда или злочина“, они су осмишљени да помогну домаћим судовима да процене степен до којег се од подносиоца представке може очекивати да изазове неред или да се укључи у криминалне активности. Штавише, за мигранта који је законито провео цело или већи део свог детињства и младости у земљи домаћину, потребни су веома озбиљни разлози да би се оправдало протеривање. Националне власти уживају одређено поље слободне процене када процењују да ли је мешање у право заштићено чланом 8. Европске конвенције било неопходно у демократском друштву и сразмерно легитимном циљу којем се тежи. Међутим, Суд је доследно сматрао да се његов задатак састоји у томе да утврди да ли су спорне мере успоставиле правичну равнотежу између релевантних интереса, односно права појединца заштићених Конвенцијом, с једне стране, и интереса заједнице, с друге стране. Тамо где је образложење домаћих одлука недовољно, без икаквог стварног балансирања интереса у питању, долази до повреде члана 8. Конвенције.

Линк: [Z.A. v. Ireland](#)

14. Назив случаја: *Loukili* против Холандије

Ознака предмета: 57766/19

Датум доношења пресуде: 11. април 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је држављанин Марока, рођен 1978. године. У Холандију је стигао 1981. године са мајком и браћом и сестрама, како би се придружили оцу. Добио је дозволу боравка прво на одређено време (1993-2001), а потом и на неодређено време (од 2001. године). Од 2002. године се забављао са холандском држављанком са којом је добио двоје деце (2008. и 2014) а са којима никада није живео. Холандске власти су му одузеле боравишну дозволу и донеле одлуку о повратку са десетогодишњом забраном уласка, пошто је осуђен у шест правоснажних пресуда за кривична дела углавном повезана са дрогом у укупном износу од шеснаест месеци затвора.

Став ЕСЉП: Европски суд је прихватио постојање веза између подносиоца представке и његове деце, која је довољна да инвоцира примену члана 8. Европске конвенције. Суд је утврдио да је укидање боравишне дозволе и изрицање забране уласка ометало породични живот подносиоца представке и зато је испитивао сразмерност мера. Имајући у виду кривични досије подносиоца представке, Суд је прихватио да је дело изазвало озбиљне последице по животе других и ризик од поновног извршења кривичног дела. Такође је пронашао да је мало вероватно да ће протеривање подносиоца представке имати исти ометајући утицај као да су подносилац представке, његова бивша девојка и/или њихови синови живели заједно као породица. С тим у вези, Суд је истакао да се из Марока може одржавати контакт телефоном и е-поштом и да деца и њихова мајка могу посетити Мароко или друге територије које нису обухваћене забраном уласка. У том контексту, напоменуто је, да је подносилац представке био држављанин Марока који је био упознат са његовим друштвеним и културним обичајима, да је владао језиком који се тамо говори и да би могао да превазиђе изазове интеграције како би изградио нови живот. На крају, Суд је навео да је забрана уласка временски ограничена, што је елемент којем Суд придаје значај. Суд стога закључује да Холандија није прекршила члан 8. Европске конвенције.

Образложење: Суд увек прво разматра да ли је између подносиоца представке и његово двоје малолетне деце постојао породични живот у смислу члана 8. Конвенције. Иако, по правилу, заједнички живот може бити услов за такав однос, изузетно и други фактори могу послужити да покажу да веза има довољно постојаности да створи *de facto* „породичне везе“. Постојање или непостојање „породичног живота“ у смислу члана 8 у суштини је чињенично питање. С тим у вези, Суд је пронашао да подносилац представке никада није живео

са својом децом и њиховом мајком; признао је само очинство млађем сину; био је у притвору већи део његовог живота; није имао било какво учешће у васпитању своје деце. Домаће власти су ипак прихватиле постојање „породичног живота“. Узимајући ово у обзир и напомињући да су деца рођена из праве везе између подносиоца представке и његове бивше девојке, те да је у горе наведеним изјавама потврђено да је подносилац представке имао контакт са својом децом, Европски суд је такође прихватио да су постојале одређене везе између подносиоца представке и његове малолетне деце које су биле довољне да се предмет разматра у односу на члан 8. Европске конвенције.

Линк: [Loukili v. The Netherlands](#)

15. Назив случаја: *Azzaqui* против Холандије

Ознака предмета: 8757/20

Датум доношења пресуде: 30. мај 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је држављанин Марока рођен 1972. године, који је добио прво привремену дозволу боравка да живи са својим оцем, а потом и трајну боравишну дозволу у Холандији 1991. године. Између 1987. и 1996. године осуђен је за више кривичних дела - крађе, провале, силовање, изнуде, претње и разбојништва - због чега је осуђен на више затворских казни. Државни секретар је одузео дозволу подносиоцу представке и изрекао му десетогодишњу забрану уласка јер представља претњу јавном реду због наведених кривичних дела. Међутим, због утврђеног поремећаја личности, дуго година је провео у притворској клиници. Мера је стално продужавана, последњи пут у јуну 2022. године на још годину дана.

Став ЕСЉП: Европски суд је прихватио да се одлука о опозиву уплитала у приватни живот подносиоца представке и фокусира се на испитивање пропорционалности мере. Суд је прво признао да осуђујуће пресуде укључују злочине насилне и сексуалне природе који могу представљати „веома озбиљан разлог“ за оправдање протеривања. ЕСЉП је међутим навео да власти нису сматрале да озбиљна ментална болест подносиоца представке умањује његову кривичну одговорност. Суд је даље истакао да је мало пажње посвећено личним околностима подносиоца представке, као што је његово добро понашање током ТБС-а, његов позитиван напредак након његове последње комисије и да је његов повратак у злоупотребу супстанци подстакнут поступком. Штавише, ЕСЉП је изјавио да власти нису узеле у обзир да је Азакијева *status quo* ситуација утицала на његово лечење, његову реинтеграцију

и могућност окончања ТБС-а. Лечење подносиоца представке било је усмерено на реинтеграцију у холандско друштво, тако да нису предузети никакви кораци да се он припреми за повратак у Мароко. С тим у вези, Суд је сматрао да су власти недовољно размотриле потешкоће са којима би се подносилац представке могао сусрести у Мароку због његове менталне рањивости. Суд стога закључује да Холандија није успела да уравни интересе који су у питању и да је тако прекршила члан 8 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

Образложење: Суд се и овде ослонио на своју добро установљену праксу у односу на процену да ли је дошло до повреде члана 8. Европске конвенције у односу на случајеве депортације. То су: природа и тежина кривичног дела које је учинио подносилац представке; дужина боравка подносиоца захтева у земљи из које се протерује; време које је протекло од извршења кривичног дела и понашање подносиоца представке у том периоду; националности лица у питању; породична ситуација подносиоца представке, као што је дужина брака, и други фактори који изражавају ефикасност живота породичног живота; да ли је супружник знао за кривично дело у време када је ступио у породичну везу; да ли има децу из брака, и ако да, ког су узраста; озбиљност потешкоћа са којима ће се супружник вероватно суочити у земљи у коју ће бити протеран; најбољи интерес и добробит деце, посебно озбиљност потешкоћа са којима ће се вероватно сусрести деца у земљи у коју ће подносилац представке бити протеран; чврстина друштвених, културних и породичних веза са земљом домаћином и са земљом одредишта; и дужина трајања налога.

Линк: [Azzaqui v. The Netherlands](#)

Члан 1 Протокола бр. 7

16. Назив случаја: *Poklikauew* против Пољске

Ознака предмета: 1103/16

Датум доношења пресуде: 22. јун 2023.

Чињенице случаја: Пољске власти донеле су одлуку да удаље са своје територије држављана Белорусије, који је имао сталну боравишну дозволу од 2006. године, где је почео да ради и где је купио некретнину. Након шест година, шеф Националне безбедносне агенције тражио је његово удаљење. Ова одлука је донета из разлога претње по њихову националну безбедност јер је подносилац

представке наводно још од 2000. године сарађивао са белоруском тајном службом. Никаква даља објашњења, нити додатни разлози за удаљење нису дати. Власти су одређена документа класификовала као тајна, због чега подносилац представке и његов адвокат нису могли да им приступе и да их оспоре.

Став ЕСЉП: Удаљење Белоруског држављана из Пољске због претње по националну безбедност представља повреду ЕСЉП јер нису испоштована процедурална права која морају да прате депортацију, а која подразумевају да је странац информисан о фактичким елементима основа за његово удаљење, као и да има приступ документима и информацијама које чине основ за одлуку. Суд је првенствено нагласио да је подносилац представке изложен значајним ограничењима у вршењу свог права да буде информисан о чињеничним елементима који чине основ за одлуку о удаљењу, као и права да има приступ садржајима докумената и информацијама на којима власти базирају своју одлуку. Суд је узео у обзир да је подносилац представке добио само опште информације о оптужбама против њега. Такође, њему није дата информација о могућностима приступа документима, а био је и удаљен са територије Пољске пре него што је добио могућност да уложи жалбу на одлуку. Суд је посебно нагласио да странац мора имати ефективну могућност да поднесе разлоге против његовог удаљења и да мора бити заштићен од арбитрарности (пар. 62).

Образложење: Овај предмет је посебно значајан јер власти, класификујући документа као тајна, често доносе одлуке о удаљењу странца са своје територије без омогућавања приступа документима и њиховом садржају. Тиме странца остављају без могућности да оспори разлоге за удаљење. Такође, ограничења обично намеће извршна власт и она нису испитана од стране независне власти, због чега ЕСЉП треба да изврши строгу контролу мера упућених против подносиоца представке како би се уравнотежили ефекти процедуралних ограничења. Због тога је од ЕСЉП-а захтевано да изврши строгу контролу мера против подносиоца представке како би уравнотежио ефекте процедуралних ограничења (пар. 63). Елементи који би могли у довољној мери да надокнаде ограничења „процедуралних права“ странца били су: релевантност информација које су откривене странцу у погледу разлога за његово протеривање и омогућен приступ садржају докумената на које се позива; откривање странцу информација о вођењу поступка и постојећим домаћим механизмима за противтежу ограничењу његових права; и коначно, да ли је странац био заступан и да ли је независни орган био укључен у поступак (пар. 64).

Линк: [Poklikayew v. Poland](#)

---

* * *

Суд правде Европске уније

1. Назив случаја: П.И. против *Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos*

Ознака предмета: C-280/21

Датум доношења решења: 12. јануар 2023.

Чињенице случаја: П.И. је поднео захтев за азил Канцеларији за миграције. Навео је да је 2010. у својој земљи порекла склопио уговор о купопродаји деоница с привредним друштвом у власништву особе повезане с властима и обавештајним службама. Том привредном друштву је исплатио износ од 690.000 америчких долара. С обзиром на то да уговор није био извршен, П.И. је затражио повраћај наведеног износа. Након тога је против њега на иницијативу поменутог привредног друштва покренут кривични поступак те се 2015. морао одрећи већег дела пројекта који је развило његово привредно друштво,

над којим је контрола пренета одређеним друштвима у власништву других особа. Кривични поступак је обустављен 2016. Међутим, након покушаја П.И. да судским путем оспори незаконито присвајање свог пројекта, кривични поступак је био поново отворен због исказа који је против П.И. дала особа повезана с новим власницима његовог привредног друштва. Против П.И. донета су решења о подизању оптужнице и одређивању притвора те му је у међувремену био одузет и преостали део пројекта. Одлуком из 2020. Канцеларија за миграције одбила је захтев П.И. за одобрење статуса избеглице. Канцеларија је сматрала да разлози због којих је претила опасност од кривичног гоњења и притвора, иако су били утврђени и оцењени као прихватљиви, не одговарају ни једном од разлога из Женевске конвенције, укључујући, између осталог, разлог који се заснива на појму „политичко мишљење“.

Став Суда правде ЕУ: Члан 10. став 1. тачку (е) и члан 10. став 2. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да појам „политичко мишљење“ обухвата покушаје подносиоца захтева за међународну заштиту, у смислу члана 2. тачке (х) и (и) те Директиве, да заштити своје имовинске и привредне интересе законским средствима против недржавних субјеката који поступају незаконито, када су они, због повезаности с предметном државом захваљујући корупцији, у могућности да употребе њен репресивни апарат на штету тог подносиоца захтева ако су починиоци прогона те покушаје доживели као противљење или отпор у стварима повезанима с тим починиоцима односно с њиховим политикама и/или методама.

Образложење: Кад је реч о појму „политичко мишљење“, чланом 10. ставом 1. тачком (е) Директиве 2011/95 прописано је да тај појам „посебно укључује мишљење, идеју или уверење о стварима повезаним с потенцијалним починиоцима прогона споменутим у члану 6. и с њиховим политикама или методама, без обзира на то да ли је то своје мишљење, идеју или уверење подносилац захтева претворио у дело“. Осим тога, у складу са ставом 2. члана 10. није важно да ли подносилац захтева заиста има политичке особине које доводе до прогона под условом да му такве особине приписује починилац прогона. У том погледу треба истаћи, на првом месту, да сам текст тих одредби подразумева да се појам „политичко мишљење“ тумачи широко. Та се претпоставка темељи на више елемената. То је тако, као прво, због употребе израза „посебно“ како би се навео неисцрпан низ елемената на основу којих се може утврдити наведени појам. Надаље, не спомиње се само „мишљење“ него и „идеја“ и „уверење“ о стварима повезанима с потенцијалним починиоцима прогона као и с њиховим „политикама“

и „методама“, при чему подносилац захтева то своје мишљење, идеју или уверење не мора нужно претворити у дело. Најзад, нагласак се ставља на то да их починиоци прогона перципирају као да су „политичке“ природе. То тумачење потврђује Приручник о поступцима и критеријумима за одређивање статуса избеглице и смерницама о међународној заштити у складу са Женевском конвенцијом УНХЦР-а на који се треба позвати с обзиром на његову посебну релевантност због улоге коју Женевска конвенција додељује УНХЦР-у. Наиме, тим се смерницама појму „политичко мишљење“ такође даје широко значење јер он може обухватати сва мишљења односно сва питања која укључују државни апарат, владу, друштво или политику. Као друго, појам „политичко мишљење“, у смислу члана 10. става 1. тачке (е) Директиве 2011/95, с обзиром на то да се њиме настоји заштитити право на слободу мишљења и изражавања, треба тумачити у светлу члана 11. Повеље. Пракса Европског суда за људска права, релевантна за тумачење члана 11. Повеље, иде у прилог томе да појам „политичко мишљење“ у смислу члана 10. става 1. тачке (е) Директиве 2011/95 треба широко тумачити. У складу с тим тумачењем појам „политичко мишљење“ обухвата свако мишљење, идеју или уверење које се, иако није нужно непосредно политичке природе, изражава деловањем или пропуштањем деловања које починилац прогона из члана 6. те Директиве доживи на начин да се односе на ствари повезане с тим починиоцем односно с његовим политикама и/или методама, којима се према њему исказује противљење или отпор. Као треће, широко тумачење појма „политичко мишљење“ као „разлога за прогон“, подразумева да надлежна тела држава чланица, како би утврдила постојање таквих мишљења и узрочну везу између њих и дела прогона, морају узети у обзир општи контекст у којем се налази земља порекла подносиоца захтева за статус избеглице, нарочито његову политичку, правну, историјску и социокултурну компоненту. Наиме, Суд је пресудио да изражавање, деловањем или пропуштањем деловања, одређених мишљења, идеја или уверења који нису непосредно политичке природе, може, у зависности од посебног контекста земље порекла тог подносиоца захтева, довести до тога да „починиоци прогона“ тим мишљењима, идејама односно уверењима припишу својство „политичког мишљења“ у смислу члана 10. става 1. тачке (е) и члана 10. става 2. Директиве. У том погледу, Суд је појаснио, с једне стране, да у контексту оружаног сукоба, поготово грађанског рата, и у недостатку законске могућности ослобођења од војних обавеза, постоји чврста претпоставка да ће органи треће земље одбијање извршавања војне службе протумачити као акт политичког противљења, независно од личних разлога дотичне особе који су можда и сложенији, и да је на надлежним органима државе чланице којој је поднет захтев за међународну заштиту да провере да ли је вероватно да је такво

одбијање повезано с разлогом предметног прогона. С друге стране, Суд је сматрао да учествовање подносиоца захтева за међународну заштиту у подношењу тужбе против своје земље порекла пред Европским судом за људска права – ради утврђивања да је режим који је у њој на власти повредио основне слободе – треба сматрати разлогом за прогон због „политичког мишљења” ако постоје основани разлози за страх да та држава то учествовање доживљава као чин политичког дисидентства против којег би могла размотрити доношење противмера. Исто важи и за покушаје подносиоца захтева за статус избеглице да заштити своје интересе судским путем од недржавних субјеката који против њега поступају незаконито, када су они, због повезаности с државом захваљујући корупцији, у могућности да употребе њен репресивни апарат на штету тог подносиоца захтева, чак и ако је његово деловање било мотивисано заштитом личних имовинских и привредних интереса.

Линк: [P.I. v Migracijos departamentas prie Lietuvos Republikos vidaus reikalų ministerijos](#)

2. Назив случаја: *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* против Б. и Ф. и К. против *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Ознака предмета: спојени предмети С-323/21, С-324/21 и С-325/21

Датум доношења решења: 12. јануар 2023.

Чињенице случаја: Особа Б. поднела је захтев за међународну заштиту у Немачкој. Надлежни орган је поднео захтев за поновни прихват те особе у Италији, што је прихваћено, због чега је почео да тече шестомесечни рок за трансфер. Рок за трансфер је потом продужен јер је особа Б. побегла. Након тога особа Б. подноси захтев за међународну заштиту у Холандији, због чега се поново упућује захтев за њен прихват у Италији као чланици на чију је територију особа прво ушла. Након прихватања тог захтева, особа Б. поново бежи, што је, према мишљењу надлежних органа, подразумевало продужење рока за трансфер. Особа Б. подноси други захтев за међународну заштиту у Немачкој. Надлежни орган доноси одлуку на основу Уредбе Даблин III против које није поднета тужба. Особа Б. подноси други захтев за међународну заштиту у Холандији, али надлежни орган тај захтев одбацује уз образложење да је Италија и даље чланица одговорна за његово разматрање. Након трансфера у Италију, особа Б. подноси тужбу надлежном суду коју суд прихвата и поништава ту одлуку уз образложење да је држава у којој је захтев за међународну заштиту првобитно поднет постала одговорна за његово испитивање због истека

рока за трансфер предвиђеног чланом 29. Уредбе Даблин III. Уз мање разлике у погледу држава у којима су захтеви поднети и следа догађаја, чињенице случаја C-324/21 и C-325/21 су сличне.

Став Суда правде ЕУ: Чланове 23. и 29. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту треба тумачити на начин да се одговорност за разматрање захтева за међународну заштиту који је поднео држављанин треће земље, кад је рок за трансфер те особе почео тећи између замољене државе чланице и прве државе чланице молитељице, преноси на ту државу чланицу молитељицу због истека тог рока, чак и ако је наведена особа у међувремену поднела нови захтев за међународну заштиту у трећој држави чланици, због чега је замољена држава чланица прихватила захтев за поновни прихват који је упутила та трећа држава чланица, под условом да та одговорност није пренесена на наведену трећу државу чланицу због истека једног од рокова предвиђених у члану 23. Након преноса одговорности, држава чланица у којој се налази та особа не може извршити трансфер те особе у државу чланицу која није држава чланица која је по новом одговорна, али она, с друге стране, може, уз поштовање рокова прописаних у члану 23. ставу 2. те Уредбе, потоњој држави чланици упутити захтев за поновни прихват. Члан 27. став 1. Уредбе бр. 604/2013, као и члан 47. Повеље о основним правима Европске уније треба тумачити на начин да држављанин треће земље који је узастопно поднео захтев за међународну заштиту у три државе, државама чланицама мора у трећој од тих држава чланица имати на располагању делотворан и брз правни лек који му омогућава да се позове на чињеницу да је одговорност за разматрање његовог захтева пренесена, због истека рока за трансфер предвиђеног чланом 29. ставовима 1. и 2. те Уредбе, на другу од наведених држава чланица.

Образложење: Члан 29. Уредбе Даблин III не садржи посебна правила о ситуацији у којој је, иако је захтев за поновни прихват држављанина треће земље који је поднела држава чланица молитељица већ прихватила друга држава чланица, та особа поднела захтев за међународну заштиту у трећој држави чланици. Будући да се предмети о којима је реч у главном поступку односе на ситуације у којима је држављанин треће земље поднео неколико захтева за међународну заштиту у истој држави чланици, важно је истаћи да, кад подносилац захтева поднесе нови захтев за међународну заштиту у држави чланици након што је она донела одлуку о трансферу тог подносиоца захтева, извршење те одлуке остаје у начелу могуће а да није потребно да та држава чланица поднесе нови захтев за поновни прихват, чак и ако је наведени подносилац захтева у међувремену поднео захтев за међународну заштиту у другој држави чланици. Наиме, ако се одлучи

о трансферу не призна такво дејство, то би сваком држављанину треће земље у односу на којег је држава чланица донела одлуку о трансферу омогућило да дефинитивно избегне њено извршење, пре него што је одлука могла производити дејства, подношењем захтева за међународну заштиту у другој држави чланици, а потом враћањем у прву државу чланицу, уз опасност да се у потпуности избегне механизам за обраду захтева за међународну заштиту успостављен Уредбом Даблин III и угрози постизање циља брзе обраде тих захтева. Стога се на државу чланицу која је донела одлуку о трансферу која још није извршена и чији рок за извршење није истекао не може пренети одговорност за разматрање захтева за међународну заштиту само зато што након подношења новог захтева за међународну заштиту на њеној територији она није поднела нови захтев за поновни прихват у роковима предвиђеним у члану 23. ставу 2. Уредбе Даблин III. Насупрот томе, такав захтев обавезно треба поднети како би се могао извршити трансфер држављанина треће земље у односу на којег је донета одлука о трансферу у дотичну државу чланицу кад је та одлука већ била извршена. У таквој ситуацији, ако држава чланица у којој је поднет нови захтев за међународну заштиту не поднесе захтев за поновни прихват у роковима из члана 23. става 2. Уредбе Даблин III, она у складу с чланом 23. ставом 3. те Уредбе постаје држава чланица одговорна за разматрање тог захтева а да питање евентуалног истека рока за трансфер предвиђеног чланом 29. ставом 1. наведене Уредбе није релевантно.

Линк: [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid v B. and F, K. v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#)

3. Назив случаја: Немачка против Г.С.

Ознака предмета: C-484/22

Датум доношења решења: 15. фебруар 2023.

Чињенице случаја: Подносилац жалбе из главног поступка, рођен је 2018. године у Немачкој, и држављанин је Нигерије, као и његови родитељи и браћа и сестре. Одлукама из 2017. односно 2018. Канцеларија је одлучила да се отац подносиоца жалбе из главног поступка и једна од његових сестара рођена 2014. не могу вратити у Нигерију. Канцеларија је своју одлуку образложила тиме да би, у случају враћања, отац био онемогућен да испуњава обавезе издржавања својих родитеља, супруге и деце. Оцу и сестри је издата дозвола боравка из хуманитарних разлога у складу с националним

правилима која уређују забрану протеривања. Супротно томе, захтеви за азил које су поднеле мајка и друга сестра подносиоца жалбе из главног поступка, рођена 2016., одбијени су као очигледно неосновани. Њихов боравак у Немачкој је ипак толерисан. Одлуком из 2019. Канцеларија је, с једне стране, одбила захтев подносиоца жалбе из главног поступка којим је тражио да му се одобри статус избеглице или супсидијарна заштита те је, с друге стране, у односу на њега издао налог за напуштање територије државе под претњом враћања у Нигерију, при чему му је одређен рок од 30 дана за добровољни одлазак. Пресудом из 2021. Управни суд Немачке одбио је већину захтева подносиоца жалбе из главног поступка. Међутим, поништио је налог за напуштање територије државе који је издат у односу на њега јер би његово протеривање било противно праву на поштовање породичног живота које је гарантовано немачким Уставом и чланом 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, а с обзиром на то да се није могло захтевати одвајање подносиоца жалбе из главног поступка и његовог оца, имајући у виду забрану враћања која је донета у односу на његовог оца и једну од његових сестара. Савезна Република Немачка поднела је Савезном управном суду ревизију која се односи на правна питања из пресуде Управног суда, а имајући у виду да је тај суд поништио налог за напуштање територије државе. У образложењу захтева за ревизију, Немачка тврди да разлоге који искључују враћање особе и односе се на најбољи интерес детета и поштовање његовог права на породични живот из члана 5. тачака (а) и (б) Директиве 2008/115 не треба узети у обзир у оквиру поступка који доводи до издавања налога за напуштање територије државе, а који је у надлежности Канцеларије. Према њеном мишљењу, такви се разлози могу узети у обзир само у оквиру посебног и каснијег поступка чији је циљ извршење враћања, које је у надлежности других тела, односно подручних служби за странце.

Став Суда правде ЕУ: Члан 5. тачке (а) и (б) Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком треба тумачити на начин да се њиме захтева да се најбољи интерес детета и његов породични живот заштите у оквиру поступка који доводи до доношења одлуке о враћању у односу на малолетника и да није довољно да се тај малолетник може позвати на та два заштићена интереса у оквиру каснијег поступка који се односи на принудно извршење наведене одлуке о враћању како би исходно, зависно од случаја, одлагање тог налога.

Образложење: Члан 5. Директиве 2008/115, с обзиром на његов циљ да се у оквиру поступка враћања успостављеног том Директивом гарантује поштовање више основних права, међу којима су основна

права детета на начин утврђен чланом 24. Повеље, не може се тумачити рестриктивно. Стога се захтева заштита најбољег интереса детета у свим фазама поступка у складу са чланом 5. тачком (а) Директиве 2008/115 и чланом 24. ставом 2. Повеље, док се чланом 5. тачком (б) те Директиве обавезују државе чланице да узму у обзир и право на породичан живот.

Линк: [Bundesrepublik Deutschland v GS](#)

4. Назив случаја: Л.Г. против *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Ознака предмета: C-745/21

Датум доношења одлуке: 16. фебруар 2023.

Чињенице случаја: Сиријска држављанка је стигла у Холандију 27. септембра 2017. и поднела је захтев за азил. 10. октобра 2017. склопила је брак с држављанином треће земље којем је та држава чланица већ доделила азил и у којој борави од 2011. Холандски органи су затражили од литванских надлежних органа да је прихвате, због тога што у складу с Уредбом Даблин III Литванију треба сматрати одговорном за разматрање захтева за азил. Литванија је то и прихватила. Међутим, подносиатељка тужбе из главног поступка је изјавила и доказала да је трудна. Дана 20. јуна 2018. родила је девојчицу у Холандији и након тога доставила доказ да је њен супруг отац тог детета. Према холандском праву он је отац и по самом закону јер је дете рођено током брака. Стога је надлежни орган издао редовну дозволу боравка на одређено време, уз ограничење према којем би боравак морао бити „код [оца]“. Подносиатељка тужбе из главног поступка поднела је Суду у Хагу тужбу за поништење спорне одлуке. У прилог томе истакла је повреду члана 9, члана 16. става 1. и члана 17. става 1. Уредбе Даблин III, у вези с најбољим интересом нерођеног детета у тренутку подношења захтева.

Став Суда правде ЕУ: Члан 16. став 1. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту треба тумачити на начин да се не примењује када постоји однос зависности између подносиоца захтева за међународну заштиту и његовог брачног друга који законито борави у држави чланици у којој је поднет захтев за такву заштиту или између нерођеног детета тог подносиоца и тог брачног друга који је и отац тог детета. Осим тога, члан 17. став 1. Уредбе бр. 604/2013 треба тумачити на начин да с њим није у

супротности да законодавство државе чланице налаже надлежним националним органима да размотре захтев за међународну заштиту који је поднела држављанка треће земље док је била трудна само због разлога који се базира на најбољем интересу детета, иако критеријуми наведени у члановима 7. до 15. те Уредбе наводе другу државу чланицу као одговорну за тај захтев.

Образложење: У складу с чланом 3. ставом 1. Уредбе Даблин III захтев за међународну заштиту разматра само једна држава чланица, и то она која је наведена као одговорна према критеријима из чланова 7. до 15. те Уредбе. Међутим, чланом 17. ставом 1. Уредбе Даблин III прописује се да свака држава чланица може одлучити да размотри захтев за међународну заштиту који у њој поднесе држављанин треће земље или особа без држављанства и онда када такво разматрање није њена одговорност на основу поменутих критеријума. Тачно је да је, као што је то истакла холандска Влада, Суд у тачки 72. пресуде М. А. и др. (С-661/17), у суштини пресудио да се чланом 6. ставом 1. Уредбе Даблин III држави чланици која на основу критеријума прописаних том Уредбом није одговорна за разматрање захтева за међународну заштиту не налаже да узме у обзир најбољи интерес детета и да применом члана 17. става 1. наведене Уредбе сама размотри тај захтев. Међутим, треба утврдити да из те пресуде произлази и то да ништа не спречава државу чланицу да размотри такав захтев због тога што је такво разматрање у најбољем интересу детета.

Линк: [L.G. v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#)

5. Назив случаја: *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* против Е.Н. и осталих

Ознака предмета: С-556/21

Датум доношења одлуке: 30. март 2023.

Чињенице случаја: Подносиоци тужбе из главног поступка поднели су захтеве за међународну заштиту у Холандији 2019. односно 2020 године. Холандске власти су надлежним органима других држава чланица поднеле захтеве за прихват или поновни прихват наведених особа, што су они, изричито или прећутно, прихватили. Након што су холандске власти без разматрања захтева за азил донеле одлуке о њиховом одбијању и трансферу, подносиоци захтева су се жалили првостепеном суду. Суд је наведене одлуке поништио и наложио да се донесу нове одлуке о захтевима за међународну заштиту. Надлежни орган за разматрање захтева за азил је потом поднео жалбу против

пресуда првостепеног суда Државном савету. Он је уз жалбу приложио захтеве за привремене мере којима је тражио, с једне стране, да он не мора да донесе нову одлуку док се не одлучи о жалбама и, с друге стране, да се одреди застој рока за трансфер.

Став Суда правде ЕУ: Члан 29. ставови 1. и 2. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту, у вези с њеним чланом 27. ставом 3, треба тумачити на начин да му се не противи национални пропис који допушта националном суду који одлучује у другостепеном поступку о правном средству поднетом против пресуде којом се поништава одлука о трансферу, да на захтев надлежних органа донесе привремену меру. Односи се на ону привремену меру којом им допушта да не донесу нову одлуку до доношења одлуке о том правном средству и чији је предмет, односно учинак, застој рока за трансфер до доношења те одлуке. Таква мера може бити донета под условом да је одложено извршење одлуке о трансферу приликом разматрања правног средства поднетог у првостепеном поступку, на основу члана 27. ставова 3. или 4. наведене Уредбе.

Образложење: С обзиром на то да Уредба Даблин III не садржи ниједно правило о могућности подношења жалбе против одлуке којом је одлучено о правном средству против одлуке о трансферу нити изричито уређује садржину евентуалне жалбе, треба сматрати да је заштита – коју даје члан 27. став 1. наведене Уредбе, у вези с члановима 18. и 47. Повеље о основним правима Европске уније – ограничена на постојање правног средства које се подноси суду и не захтева увођење више степена судског поступка. С обзиром на претходно наведено и у недостатку прописа Уније који се односе на ту материју, на националном правном поретку сваке државе чланице је да одлучи о евентуалном увођењу другог степена судског поступка који се покреће против пресуде којом се одлучује о правном средству које се односи на одлуку о трансферу и да уреди, ако је то потребно, процесна правила за тај други степен судског поступка, укључујући евентуално доношење привремених мера, под условом да, у ситуацијама на које се примењује право Уније, та правила не буду неповољнија од оних која уређују сличне ситуације на које се примењује национално право (начело еквивалентности) и да у пракси не онемогућују или претерано отежавају остваривање права која додељује право Уније (начело делотворности). У том контексту, будући да из одлуке којом се упућује захтев за претходну одлуку посебно произлази да се национални пропис на који се односи овај захтев за претходну одлуку примењује у холандском правном поретку на све поступке правне заштите у управном праву, такав пропис може предвидети да суд који одлучује о

таквом правном средству у другостепеном поступку може, на захтев надлежних органа, донети привремене мере.

Линк: [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid v E.N. and Others](#)

6. Назив случаја: *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* против С.С. и осталих

Ознака предмета: C-338/21

Датум доношења одлуке: 30. март 2023.

Чињенице случаја: Тужени из главног поступка поднели су две врсте захтева за дозволу боравка у Холандији. Прво, поднели су захтеве за међународну заштиту који су без разматрања меритума одбијени. Одбијени су јер је Италија прихватила њихов трансфер, као држава одговорна за разматрање захтева. Тужени су првостепеним судовима поднели тужбе за поништење тих одлука. Првостепени судови су поништили наведене одлуке између осталог и због тога што је рок за трансфер предвиђен чланом 29. ставом 1. Уредбе Даблин III истекао и јер је Холандија тиме постала одговорна за разматрање захтева за међународну заштиту. Друго, тужени из главног поступка су пријавили трговину људима чије су били жртве у Холандији и Италији, а те пријаве је надлежни орган сматрао захтевима за дозволе боравка, повезане с привременим хуманитарним разлозима. Међутим, и ти захтеви су одбијени. У прилог жалбама против пресуда којима су поништене одлуке о трансферу надлежни, државни орган је истакао да је рок за трансфер предвиђен чланом 29. Уредбе Даблин III, на основу примењивог националног прописа, застао подношењем захтева за преиспитивање у погледу одлуке којом се држављанину треће земље одбија издавање дозволе боравка у својству жртве трговине људима. Суд који је упутио захтев Суду правде ЕУ сматра да дословно тумачење члана 27. става 3. и члана 29. Уредбе Даблин III подразумева да се тим одредбама противи пропис који предвиђа да подношење таквог захтева за преиспитивање подразумева одлагање извршења претходно донесене одлуке о трансферу и застој рока за трансфер.

Став Суда правде ЕУ: Члан 29. ставови 1. и 2. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту, у вези с њеним чланом 27. ставом 3. треба тумачити на начин да с њим није у супротности национални пропис који предвиђа да подношење захтева за преиспитивања одлуке којом се држављанину треће земље одбија издавање дозволе боравка у својству жртве

трговине људима подразумева одлагање извршења претходно донесене одлуке о трансферу тог држављанина треће земље, али да јесте у супротности национални пропис који предвиђа да такво одлагање подразумева застој или прекид рока за трансфер наведеног држављанина треће земље.

Образложење: Потребно је одредити да ли су државе чланице дужне да предвиде да подношење правног средства против одлуке којом се одбија захтев за дозволу боравка у својству жртве трговине људима подразумева одлагање извршења претходно донетог налога за удаљавање како би се држављанину треће земље о којем је реч зајемчила могућност останка на територији државе чланице до доношења одлуке о том правном средству. С тим у вези, из Директиве 2004/81 произлази да је циљ заштите од било каквог налога за враћање, укључујући извршење одлуке о трансферу, коју даје та Директива, гарантовати, с једне стране, да особе о којима је реч имају право да се према њима поступа у складу с чланом 7. те Директиве током периода за размишљање и, с друге стране, да те особе не буду принуђене да напусте територију државе чланице у којој су пријавиле трговину људима пре него што су се током тог периода уопште могле изјаснити о томе да ли желе да сарађују кад је реч о истрази трговине људима. У тим околностима, продужење те заштите на период од истека периода за размишљање или доношења одлуке о одбијању захтева за дозволу боравка у својству жртве трговине људима до доношења одлуке о правном средству против те одлуке не може се сматрати нужним. Осим тога, извршење одлуке о трансферу не подразумева враћање особе о којој је реч у трећу земљу, него њен трансфер у државу чланицу која има обавезу да поштује Повељу о основним правима ЕУ и све обавезе које произлазе из Директиве 2004/81. Стога се ситуација особе у погледу које је донета одлука којом се одбија захтев за дозволу боравка у својству жртве трговине људима и одлука о трансферу по правилу не може изједначити са ситуацијом особе у погледу које постоје озбиљни разлози да се верује да би удаљавање у трећу земљу било у супротности са забраном принудног враћања, која мора имати право на правно средство са *ex lege* суспензивним дејством против извршења одлуке о враћању, ради избегавања тешке и ненадокнадиве штете, до доношења одлуке о том правном средству. Коначно, све и да извршење одлуке о трансферу може изузетно подразумевати такву штету, тај се приговор мора испитати у оквиру правног средства поднетог против те одлуке или против њеног извршења, а не у оквиру правног средства које се односи на одлуку о боравку у својству жртве трговине људима. Појашњење садржано у члану 29. ставу 1. Уредбе Даблин III у складу с којим се трансфер врши „у складу с националним правом државе чланице молитељице” треба

тумачити као да подразумева то да државе чланице располажу одређеним пољем слободне процене приликом дефинисања услова за извршење одлука о трансферу и да оне могу у том погледу предвидети да извршење одлуке о трансферу може бити одложено ради осигурања појачане заштите држављана трећих земаља у оквиру примене Директиве 2004/81. Међутим, то поље слободне процене не може подразумевати да држава чланица може предвидети да одлагање извршења одлуке о трансферу која произлази из њеног националног права подразумева застој или прекид рока за трансфер. Наиме, осим чињенице да се упућивање на национално право које је садржано у члану 29. ставу 1. Уредбе Даблин III односи на услове за извршавање трансфера а не на правила за рачунање његовог рока, потребно је нагласити да би – с обзиром на то да истек рока за трансфер подразумева, на основу члана 29. става 2. те Уредбе, пренос одговорности између држава чланица – омогућавање свакој држави чланици да прилагоди правила о рачунању тог рока у зависности од садржине њеног националног прописа довело до измене расподеле одговорности између држава чланица која произлази из наведене Уредбе. Осим тога, такво тумачење члана 29. става 1. Уредбе Даблин III могло би осујетити остваривање циљева те Уредбе с обзиром на то да би оно створило опасност од одлагања рачунања рока за трансфер – која би у зависности од случаја могла бити и трајна – због разлога које законодавац Уније није усвојио и последично би лишило било каквог корисног дејства тај рок и претерано одложило разматрање захтева за међународну заштиту особа о којима је реч.

Линк: [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid v S.S. and Others](#)

7. Назив случаја: X. и други против Белгије

Ознака предмета: C-1/23 PPU

Датум доношења одлуке: 18. април 2023.

Чињенице случаја: X и Y, држављани Сирије, венчали су се 2016. године у Сирији. Имају двоје деце. Једно дете је рођено 2016. године, а друго 2018. године. Y је 2019. године напустио Сирију како би дошао у Белгију, док је X са њихово двоје деце остала у Сирији, у граду Африну, где се и даље налазе. Године 2022, Y је добио избеглички статус у Белгији. Њихов адвокат је белгијској Канцеларији за странце мејлом доставио захтев за спајање породице 28. септембра 2022. године. У мејлу је наведено да се захтев подноси од стране адвоката из разлога што се X и њена деца налазе у ванредним околностима због

којих нису у могућности да отпутују до белгијског дипломатског представништва да би тамо поднели захтев за спајање породице, а како то захтевају белгијски прописи. Већ наредног дана Канцеларија за странце је одговорила да, у складу с белгијским законом, није могуће поднети такав захтев мејлом и позвала је подносиоце да контактирају надлежну белгијску амбасаду. Подносиоци захтева су се обратили надлежном суду тврдећи да белгијски закон није у складу с правом ЕУ. Они су се жалили на део закона који захтева да чланови породице избеглице морају у дипломатском представништву лично поднети захтев за дозволу уласка и боравака, чак и када особе нису у могућности да отпутују до тог места. Они су то истакли услед чињенице да државе с којима се Сирија граничи, а у којима се представништва налазе, нису безбедна или су пак недоступна.

Став Суда правде ЕУ: Директива 2003/86, у вези с Повељом о основним правима ЕУ, искључује могућност да национално законодавство, у сврху подношења захтева за улазак и боравак у циљу спајања породице, захтева да се чланови породице спонзора, посебно уколико су у питању чланови породице особе која је добила избеглички статус, лично појаве у дипломатском или конзуларном представништву државе чланице, укључујући и у ситуацији када је немогуће или превише тешко да путују до тог места. Међутим, држава чланица задржава могућност да од чланова породице захтева да се лично појаве у каснијој фази поступка по захтеву за спајање породице.

Образложење: Државе чланице ЕУ имају обавезу да покажу потребну флексибилност како би се заинтересованим лицима омогућило да благовремено поднесу захтев за спајање породице. То ће учинити тако што ће олакшати подношење захтева и дозволити коришћење средстава комуникације на даљину. Штавише, када је у питању посебна ситуација у којој се налазе избеглице, одсуство било какве флексибилности на страни државе чланице би за последицу имало немогућност остваривања права на спајање породице. Исто тако, национална одредба којом се захтева да чланови породице дођу лично како би поднели захтев за спајање породице, без предвиђених изузетака, представља повреду права на поштовање приватног и породичног живота гарантовано чланом 7 Повеље о основним правима ЕУ. Такође, како не би била доведена у питање сврха Директиве 2003/86, када држава чланица захтева да се чланови породице лично појаве у каснијој фази поступка, држава има обавезу да такво појављивање омогући и смањи број појављивања на минимум.

Линк: [X. and others v Belgium](#)

8. Назив случаја: А.Л. против *Migrationsverket*

Ознака предмета: С-629/22

Датум доношења решења: 26. април 2023.

Чињенице случаја: 23. марта 2022. године у Шведској је у саобраћају спроведена провера особе А.Л., држављанина треће земље. Током провере шведска полиција је утврдила да А.Л. нема дозволу боравка ни дозволу за рад у Шведској. А.Л. је, међутим, показао дозволу боравка која му је издата у Хрватској и која је важила до 25. јуна 2022. Истога дана шведска полиција је донела одлуку којом је А.Л. наређено да напусти територију Шведске. Уз одлуку је приложена и забрана уласка у Шведску у трајању од три године. А.Л. је 1. априла 2022. отишао у Загреб (Хрватска). Против одлуке о враћању и забрани уласка поднео је жалбу Канцеларији за миграције. Како је Канцеларија одбила жалбу, А.Л. је против одлуке о одбијању покренуо поступак пред Управним судом у Гетеборгу, који се обратио Суду правде ЕУ у поступку одлучивања о претходном питању.

Став Суда правде ЕУ: Члан 6. став 2. Директиве 2008/115/ЕЗ од 16. децембра 2008. о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком треба тумачити на начин да су надлежна тела државе чланице дужна држављанину треће земље који незаконито борави на територији те државе чланице, а има дозволу боравка или друго одобрење које му омогућује право боравка које је издала друга држава чланица, допустити да се врати у ту државу чланицу пре доношења одлуке о његовом враћању чак и ако та тела сматрају вероватним да тај држављанин неће поступити у складу са захтевом за повратак у ту другу државу чланицу.

Образложење: У складу с чланом 6. ставом 2. Директиве 2008/115, држављани трећих земаља који незаконито бораве на територији државе чланице, а имају ваљану дозволу боравка или друго одобрење које им омогућује право боравка које је издала друга држава чланица, морају без одлагања отићи на територију те друге државе чланице. У случају да држављанин треће државе не поступи у складу с овом одредбом, те у случају кад се његов одлазак захтева одмах из разлога јавног поретка или јавне безбедности, примењује се став 1. тог члана. Став 1 предвиђа да државе чланице издају одлуку о враћању у погледу сваког држављанина треће земље који незаконито борави на њиховој територији. Произлази да држављанину треће земље, који незаконито борави на територији једне државе чланице а истовремено има дозволу боравка коју је издала друга држава чланица, треба допустити да оде

у ту државу чланицу а не одмах донети одлуку о његовом враћању, осим ако то не захтевају јавни поредак или национална безбедност. Међутим, ту одредбу не треба тумачити на начин да се њом прописује изузетак од примене заједничких стандарда и поступака за враћање ако они одбију да без одлагања оду на територију државе чланице која им признаје право боравка.

Линк: [A.L. v Migrationsverket](#)

9. Назив случаја: Ј.Б. и други против Немачке

Ознака предмета: C-364/22

Датум доношења одлуке: 25. мај 2023.

Чињенице случаја: Особа Ј.Б., либански држављанин, ушла је у Немачку током новембра 2000. и поднела захтев за азил 29. новембра 2000. Надлежна канцеларија одбила је 13. децембра 2000. тај захтев као очигледно неоснован и утврдила да не постоји разлог који забрањује њено враћање. Дана 13. августа 2001. особа Ј.Б. враћена је у Либан. У марту 2010. тужиоци из главног поступка ушли су у Немачку те су 29. марта 2010. поднели захтеве за азил. Одлуком од 18. маја 2010. надлежна канцеларија одбила је захтеве особа С.Б. и Ф.Б. утврдивши да нису били испуњени услови за одобравање статуса избеглице и да не постоји разлог који забрањује њихово враћање. Одлуком од 4. октобра 2010. надлежна канцеларија одбила је захтев особе Ј.Б. за покретање новог поступка азила. Тужитељи из главног поступка добровољно су напустили Немачку 17. марта 2011. и вратили се у Либан. Током јануара 2021. тужиоци из главног поступка поновно су ушли у Немачку. Дана 11. фебруара 2021. поднели су захтеве за азил који се у суштини темеље на чињеници да њихов положај у Либану није био безбедан. Одлуком од 11. августа 2021. надлежна канцеларија прогласила је те захтеве неоснованим и наложила тужиоцима из главног поступка да напусте територију немачке под претњом враћања у Либан, уз забрану уласка и боравка у трајању од 30 месеци рачунајући од датума тог враћања. Тужиоци из главног поступка поднели су 18. августа 2021. тужбу против те одлуке, позивајући се на то да су провели више од десет година у Либану, те на промену ситуације у тој земљи након њиховог повратка. Међутим, немачки суд је приметио да тужиоци нису указали на нове чињенице или доказе који би оправдали покретање другог поступка азила.

Став Суда правде ЕУ: Члан 33. став 2. тачку (д) Директиве 2013/32/ЕУ од 26. јуна 2013. о заједничким поступцима за признавање и

одузимање међународне заштите треба тумачити на начин да с њим није у супротности одбацивање накнадног захтева за међународну заштиту као недопуштеног. Ово је независно од тога да ли је, с једне стране, подносилац захтева враћен у своју земљу порекла након што је његов захтев за међународну заштиту одбијен и пре него што је поднео тај накнадни захтев за међународну заштиту и, с друге стране, да ли је повратак био добровољан или принудан. Такође, члан 33. став 2. тачку (д) Директиве 2013/32 треба тумачити на начин да с њим није у супротности када држава чланица одбаци накнадни захтев за међународну заштиту као недопуштен. Потребно је да се одлука о претходном захтеву није односила на одобравање статуса супсидијарне заштите, него је донесена након провере постојања разлога којима се забрањује враћање и ако та провера у суштини одговара оној која је спроведена ради одобравања тог статуса.

Образложење: Уколико су се у вези са захтевом за међународну заштиту појавили нови елементи или чињенице у смислу члана 33. става 2. тачке (д) и члана 40. ставова 2. и 3. Директиве 2013/32, потребно је поновно размотрити меритум. У том смислу, чињеница да је пре подношења накнадног захтева подносилац захтева боравио у својој земљи порекла може утицати на процену опасности коју треба спровести, а тиме и на одлуку о признавању међународне заштите. Примера ради ако је подносилац захтева тамо био изложен опасности од прогањања. Међутим, сама околност повратка у земљу порекла не подразумева нужно сама по себи постојање „новог елемента или чињенице“ у смислу тих одредби. Осим тога, с обзиром на то да привремени повратак подносиоца захтева за међународну заштиту у своју земљу порекла нема утицаја у погледу тумачења и примене члана 33. става 2. тачке (д) Директиве 2013/32, околност да је он добровољно напустио територију дате државе чланице или да је удаљен такође је нужно ирелевантна.

Линк: [J.B. and Others v Bundesrepublik Deutschland](#)

10. Назив случаја: X.X.X. и X.X.X. против Белгије

Ознака предмета: спојени предмети C-711/21 и C-712/21

Датум доношења одлуке: 22. јун 2023.

Чињенице случаја: Особама X.X.X. и X.X.X. су белгијске власти одбиле захтеве за добијање избегличког статуса, као и право на супсидијарну заштиту, и наложено им је да напсте државну територију. Током другостепеног поступка пред Већем за спорове у вези са

странцима, X.X.X. и X.X.X. су приложили додатне напомене и документа који се односе на њихове приватне животе и здравствено стање, али су тужбе одбијене уз образложење да је Веће било дужно да узме у обзир догађаје који се односе на породични живот и здравствено стање само ако су ти догађаји претходили окончању поступка за додељивање међународне заштите. Суду правде је стога упућено питање да ли чланове 7. и 47. Повеље о основним правима ЕУ и чланове 5, 6(6) и 13. Директиве 2008/115 треба тумачити на начин да суд којем је поднесена тужба против одлуке о враћању донесене након доношења одлуке о одбијању признавања међународне заштите може, приликом оцене законитости одлуке о враћању, узети у обзир само промењене околности које могу имати значајан утицај на оцену ситуације, а које су настале пре окончања поступка за азил. Такође, Суд правде је упитан и да ли околности из члана 5. Директиве 2008/115 треба да постоје у тренутку када је странац имао законит боравак или је имао право да остане на територији државе чланице.

Став Суда правде ЕУ: Суд није дао одговоре на постављена питања јер је сматрао да су захтеви за одлуку о претходним питањима недопуштени.

Образложење: Упркос изричитом упиту Суда правде ЕУ, белгијски суд није омогућио Суду да се увери да су, с обзиром на настанак елемената након упућивања захтева за одлуку о претходном питању, претходна питања и даље релевантна за исход тужби. Национални суд мора у највећој могућој мери дати користан одговор на питања која му је упутио Суд. Међутим, у конкретном случају белгијски суд то није учинио већ је само упутио на становиште једне од странака у главном поступку, без навођења у којој мери намерава или не намерава да усвоји те аргументе.

Линк: [X.X.X. and X.X.X. v Belgium](#)

11. Назив случаја: Европска комисија против Мађарске

Ознака предмета: C-823/21

Датум доношења одлуке: 22. јун 2023.

Чињенице случаја: Европска комисија је тужбом коју је поднела Суду правде ЕУ против Мађарске захтевала да Суд утврди да је Мађарска повредила обавезе које има на основу члана 6. Директиве 2013/32/ЕУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите, у вези с чланом 18. Повеље о основним правима Европске

уније, тиме што је у односу на држављане трећих земаља, који се налазе на територији Мађарске, укључујући и на границама те државе чланице, могућност приступа поступку међународне заштите и подношења захтева за међународну заштиту условљавала захтевом да се у односу на њих претходно спроведе поступак у дипломатском представништву Мађарске у трећој земљи.

Став Суда правде ЕУ: Мађарска је повредила обавезе по праву ЕУ.

Образложење: Из члана 6. Директиве 2013/32 произлази да сваки држављанин треће земље или особа без држављанства има право да поднесе захтев за међународну заштиту, укључујући на границама државе чланице, тако што ће изјавити да жели да поднесе захтев за међународну заштиту једном од органа који су наведени у том члану, при чему давање те изјаве не може бити условљено никаквом административном формалношћу. То му се право мора признати чак и ако незаконито борави на том подручју и без обзира на изгледе за успех таквог захтева. Осим тога, држављанин треће земље односно особа без држављанства, од тренутка подношења таквог захтева стиче статус тражиоца међународне заштите у смислу Директиве 2013/32 те му, у начелу, мора бити одобрено да остане на подручју те државе чланице, у складу с чланом 9. Директиве. У том смислу, члан 6. Директиве обавезује државе чланице да осигурају да особе о којима је реч имају могућност да делотворно искористе право на подношење захтева за међународну заштиту, укључујући и на њеним границама, чим о томе дају изјаву. Држава чланица не сме неоправдано одлагати тренутак од којег је особи о којој је реч омогућено да поднесе захтев за међународну заштиту. С тим у вези треба истаћи да се чланови 268. до 270. мађарског Закона из 2020. примењују на држављане трећих земаља и особе без држављанства које се налазе на државном подручју Мађарске или на њеним границама и који намеравају да траже међународну заштиту у тој држави чланици. Из тога следи да су, супротно ономе што тврди Мађарска, те особе у потпуности обухваћене пољем примене наведене Директиве, како је дефинисано у члану 3. ставу 1. Околност да су наведене особе на основу мађарског права дужне да се врате с државног подручја Мађарске или с границе те државе чланице како би претходно лично поднеле изјаву о азилној намери у амбасадама те државе чланице у Србији или Украјини, не може изменити такав закључак. Конкретно, супротно ономе што тврди Мађарска, из такве обавезе не може произлазити да треба сматрати да су те особе само поднеле захтев за дипломатски или територијални азил при амбасадама држава чланица у смислу члана 3. става 2. Директиве 2013/32. Осим тога, надлежна мађарска тела у начелу могу сматрати да је захтев за међународну заштиту поднет, у смислу члана

6. Директиве 2013/32, само под условом да је особа о којој је реч претходно поднела изјаву о намери мађарској амбасади у трећој земљи и ако јој је издат путни документ који јој омогућава улазак у Мађарску. Међутим, такав услов није предвиђен у члану 6. Директиве 2013/32 те је противан циљу који се настоји постићи том Директивом, а који се састоји у обезбеђивању делотворног, једноставног и брзог приступа поступку признавања међународне заштите. Штавише, пропис који Комисија оспорава доводи до тога да су, уз изузетак особа наведених у члану 271. ставу 1. Закона из 2020., држављани трећих земаља или особе без држављанства које бораве на државном подручју Мађарске или се налазе на границама те државе чланице, у односу на које није спроведен претходни поступак прописан тим законом, лишене стварног вршења свог права на тражење азила од наведене државе чланице, како је гарантовано чланом 18. Повеље. Коначно, иако је на државама чланицама да донесу мере потребне за обезбеђење јавног реда на свом државном подручју, као и унутрашње и спољне безбедности, из тога ипак не произлази да се на такве мере уопште не примењује право Уније. Наиме, као што је то Суд утврдио, Уговор о функционисању ЕУ предвиђа изричита изузећа која се примењују у случају ситуација које могу довести у питање јавни ред или јавну безбедност само у тачно одређеним изузетним случајевима. Из тога се не може закључити да у УФЕУ постоји општи изузетак који из поља примене права Уније искључује све мере предузете ради заштите јавног реда или јавне безбедности. Осим тога, одступање предвиђено чланом 72. УФЕУ мора се уско тумачити. Из тога следи да се члан 72. не може тумачити на начин да државама чланицама даје овлашћење да одступе од одредаба права Уније самим позивањем на одговорности које имају у погледу очувања јавног реда и заштите националне безбедности. Држава чланица која се позива на права из члана 72. УФЕУ дужна је стога да докаже потребу примене одступања предвиђеног тим чланом у сврху извршавања својих одговорности у погледу одржавања јавног реда и заштите националне безбедности.

Линк: [European Commission v Hungary](#)

12. Назив случаја: *X. против International Protection Appeals Tribunal* и других

Ознака предмета: спојени предмети C-756/21

Датум доношења одлуке: 29. јун 2023.

Чињенице случаја: Особа X. је држављанин Пакистана. У Ирску је дошла 2015. године након што је од 2011. до 2015. боравила у Уједињеном Краљевству где није поднела захтев за међународну заштиту. Захтев за међународну заштиту који је поднет у Ирској се првобитно заснивао на неистинитом елементу који је особа X. повукла током свог првог саслушања, као и на чињеници да се нашла у непосредној близини експлозије бомбе приликом терористичког напада који се догодио током сахране у Пакистану, а у којем је убијено четрдесетак особа, међу којима су биле две особе које је особа X. познавала. Особа X. је тврдила да ју је тај догађај дубоко узнемирио, због чега се боји да живи у Пакистану и страхује да би претрпела озбиљну неправду кад би била враћена у ту земљу. Тврдила је и да пати од депресије и поремећаја спавања. Надлежни орган је одбио наведени захтев. Поступци пред вишим инстанцама су такође били неуспешни. У поступку пред Високим судом Ирске особа X. је тврдила да су информације о земљи порекла којима се служио надлежни орган у другој инстанци биле непотпуне и застареле, као и да нису на адекватан начин биле испитане, да је време потребно за доношење одлуке било очигледно неразумно и противно начелу делотворности, члану 47. Повеље о основним правима Европске уније и минималним стандардима утврђеним Директивом 2005/85. Осим тога, указано је и на то да другостепени орган није затражио медицинско-правно вештачење које се користи у случају да је особа која тражи азил била жртва мучења, или пак неко друго вештачење о стању њеног менталног здравља, као и да на особу X. није примењена претпоставка невиности, иако стање њеног менталног здравља није правилно утврђено и узето у обзир, те да између ње и надлежних органа није било никакве сарадње, нарочито у погледу наведеног медицинско-правног вештачења. Коначно, у датим околностима које обележава чињеница да је подносилац захтева признао да је ранија верзија догађаја била неистинита и да постоји могућност да подносилац захтева има потешкоће с менталним здрављем, било је неразумно закључити да особа X. није веродостојна у погледу важних аспеката њене аргументације.

Став Суда правде ЕУ:

Члан 4. став 1. Директиве 2004/83/ЕЗ о минималним стандардима за квалификацију треба тумачити на начин да:

- обавеза сарадње прописана у тој одредби налаже надлежном органу да прибави, с једне стране, прецизне и ажуриране информације о свим релевантним чињеницама у вези с општом ситуацијом у земљи порекла тражиоца азила односно подносиоца захтева за међународну заштиту као, и с друге стране,

медицинско-правно вештачење о његовом менталном здрављу ако постоје назнаке о потешкоћама с менталним здрављем које могу произаћи из трауматичног догађаја до којег је дошло у тој земљи порекла и ако се употреба таквог вештачења покаже потребном или релевантном за оцену стварних потреба за међународном заштитом наведеног подносиоца захтева, под условом да начини употребе таквог вештачења буду у складу, између осталог, с основним правима гарантованим Повељом о соновним правима Европске уније;

- ако се у оквиру другостепеног поступка надзора предвиђеног националним правом утврди повреда обавезе сарадње предвиђене у тој одредби, то не мора само по себи нужно довести до поништења одлуке којом се одбија правно средство поднесено против одлуке о одбијању захтева за међународну заштиту, с обзиром на то да се од подносиоца захтева за међународну заштиту може захтевати да докаже да је одлука о одбијању правног средства могла бити другачија да није било такве повреде.

Право Уније, а посебно члан 23. став 2. и члан 39. став 4. Директиве 2005/85/ЕЗ треба тумачити на начин да:

- рокови који су протекли између, с једне стране, подношења захтева за азил и, с друге стране, доношења одлука надлежног органа и надлежног првостепеног суда, не могу се оправдати изменама националног законодавства до којих је дошло током тих рокова, а
- неразумност једног или другог од наведених рокова не може, сама по себи и у недостатку било какве назнаке о томе да је прекомерно трајање управног или судског поступка утицало на решење спора, оправдати поништење одлуке надлежног првостепеног суда.

Члан 4. став 5. тачку (е) Директиве 2004/83 треба тумачити на начин да:

- неистинита изјава, која се налази у првобитном захтеву за међународну заштиту и коју је тражилац азила објаснио и повукао чим се пружила прилика, не може сама по себи спречити утврђивање његове опште веродостојности у смислу те одредбе.

Образложење: Иако је на основу члана 4. става 1. Директиве 2004/83 на подносиоцу захтева да што пре достави све потребне елементе којима ће поткрепити свој захтев за међународну заштиту, Суд је у својој ранијој пракси већ појаснио да су органи државе чланице дужни да, према потреби, активно сарађују с подносиоцем захтева како би

утврдили и употпунили његове релевантне елементе, имајући у виду чињеницу да је тим органима често лакше него подносиоцу захтева да приступе одређеним врстама докумената. Из праксе Суда произлази да обавеза сарадње из члана 4. става 1. Директиве 2004/83 подразумева да надлежни орган не може спровести одговарајуће испитивање захтева нити прогласити захтев неоснованим а да притом у тренутку одлучивања о захтеву не узме у обзир, с једне стране, све релевантне чињенице које се односе на општу ситуацију у земљи порекла и, с друге стране, све релевантне елементе повезане с положајем и личним околностима подносиоца захтева. Када је реч о релевантним чињеницама у вези с општом ситуацијом у земљи порекла, из заједничког тумачења члана 4. става 1. Директиве 2004/83 и члана 8. става 2. тачке (б) Директиве 2005/85 произлази да државе чланице морају осигурати да се прибаве прецизни и ажурирани подаци о општој ситуацији у земљи порекла тражиоца азила и, према потреби, у земљама транзита. Што се тиче релевантних елемената повезаних с положајем и личним околностима подносиоца захтева, важно је подсетити на то да се одредбама Директиве 2005/85 не ограничава избор средстава којима се могу послужити надлежни органи те се, нарочито, не искључује употреба вештачења у оквиру поступка процене чињеница и околности како би се прецизније утврдила стварна потреба за међународном заштитом подносиоца захтева, под условом да начини на које се, у тим околностима, евентуално прибегава вештачењу буду у складу с релевантним одредбама права Уније, посебно с основним правима гарантованим Повељом. Тако захтевана појединачна процена може укључивати, између осталог, употребу медицинско-правног вештачења ако се такво вештачење покаже потребним или релевантним за оцену стварних потреба подносиоца захтева за међународну заштиту, под условом да начини такве употребе буду у складу с основним правима зајемченим Повељом. Из тога произлази да надлежни орган располаже пољем дискреционе процене у погледу потребе и релевантности таквог вештачења и да је, када утврди такву потребу или релевантност, дужан да сарађује с подносиоцем захтева како би га прибавио. Затим, делотворан приступ статусу особе којој је одобрена међународна заштита захтева да до испитивања захтева дође у разумном року. Такође, из самог текста члана 47. Повеље произлази да делотворна судска заштита захтева да суд испита случај одређене особе у разумном року. Из судске праксе произлази да, када трајање поступка није одређено одредбом права Уније, „разумност“ рока који је потребан за доношење предметног акта треба ценити на основу свих околности које су специфичне за сваки предмет, те нарочито с обзиром на интересе странака у спору, сложеност предмета и понашање странака о којима је реч. Међутим, међу тим околностима које су специфичне за сваки предмет не налазе

се законодавне измене до којих је дошло у држави чланици током управне или судске фазе поступања у предмету. Наиме, државе чланице су дужне да обезбеде да се ти поступци окончају што је пре могуће, а у сваком случају у разумном року. Оне се стога не могу позивати на околности које су у њиховој надлежности, као што су то измене закона и других прописа, како би оправдале евентуалне повреде тог захтева.

Линк: [X. v International Protection Appeals Tribunal and Others](#)
